

«Η ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ»

Βηματισμοί από τόν λόφο τῆς Κυρᾶς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Θεία Λειτουργία	
Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου	3
«Οἱ τὰ Χερουβεὶμ μυστικῶς εἰκονίζοντες...»	
Ἱερομονάχου Γρηγορίου	8
Θ εία Λειτουργία (ἐξέλιξη - μέρη)	
Χριστογιάννη Φουρλάνου, δασκάλου - θεολόγου.....	10
Ἄ γιος Δονᾶτος	
Φωτίου Ἀρ. Δημητρακοπούλου, καθηγητῆ Πανεπ. Ἀθηνῶν	14
Σ χολιάζοντας τὴν ἐπικαιρότητα	
Ἰωάννας Σάντα, φιλόλογου	17
Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρα	
Νικήτα στὸν Πόρο Λευκάδος.....	20
Τ ὸ Μετόχι τῆς Ἱ.Μ. Φανερωμένης Λευκάδος τῆς Μεταμορφώσεως	
τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στό Κατωμέρι Μεγανησίου.....	22
Ὁ ὕμνος τῆς ἀγάπης	
Ἀπόδοση: Δ.Ε. Σολδάτος	24
«Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐπέτυχε ἀπὸ τό Γένος	
ἀλλ' ἀπέτυχε ὡς Κράτος».....	22
Δ ραστηριότητες Σωματείου.....	28
Π ρόγραμμα Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν Ἱ.Μ. Φανερωμένης.....	30
Ὁ πισθάμβωνος εὐχή.....	31

Ἅγιο Βῆμα
Ἱ.Μ. Φανερωμένης

Τὰ Πριγκιπόνησα τῆς Λευκάδος
Μαδουρή, Σκορπιός
& Μεγανήσι.

ΕΚΔΟΤΗΣ:

Τό Δ.Σ. τοῦ Σωματείου

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Γίνονται δεκτές προαιρετικές προσφορές.

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ
ΔΕΝ ΑΠΗΧΟΥΝ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΩΣ
ΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

Σωματείο φίλων Ἱερᾶς Μονῆς
Παναγίας Φανερωμένης Λευκάδος
8ης Μεραρχίας
(ἔναντι Ἱ.Ν. Ἁγίου Μηνᾶ)
Τ.Κ. 31 100 ΛΕΥΚΑΔΑ
Τηλ. 6934009040
E-mail: filoimflekados@gmail.com

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

«ΜΕΛΙΣΣΑ»

570 21 Ἀσπροβάλτα

Θεσσαλονίκης

Τηλ.: 23970 23313

Fax: 23970 21754

E-mail: melissa@melissaprint.com

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου

Ἡ ἐκκλησία, ἀγαπητοί μου, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν εἴμεθα τώρα, ἢ κάθε ἐκκλησία, εἶναι ἓνα ἐκμαγεῖον, μία προτύπωσις, ἓνας τύπος, μία εἰκόνα, ἓνα κομμάτι τοῦ οὐρανοῦ. Ὅταν εἴμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, νοιώθουμε πραγματικά πῶς εἴμεθα εἰς τὸν οὐρανόν. Γιατὶ ὑπάρχει ὁ τόσο μεγάλος τροῦλλος ἐπάνω; Για νὰ ὑψώνη τὴν καρδιά μας ἀκριβῶς πρὸς τὸν οὐρανόν. Γιατὶ ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ὠραία πύλη πού ἀνοίγει, ὅταν γίνεται λειτουργία; Για νὰ μᾶς δείχνη πῶς ἀνοίγουν τὰ οὐράνια. Γιατὶ εἶναι γεμάτη ἀπὸ σταυρούς; Γιατὶ ἐκεῖ ἐπάνω εἰκονίζει τὸν Χριστὸν πού λειτουργεῖ; Για νὰ δείχνη ὅτι, ὅταν εὐρισκώμεθα ἐδῶ, μεταφερόμεθα εἰς τὸν οὐρανόν. Ζοῦμε μυστικά ἀλλὰ καὶ πραγματικά στιγμὲς οὐράνιες.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Γρηγόριος Παλαμάς λέγει ὅτι ἡ ἐκκλησία «ἐφ' ὑψηλοῦ κεῖται, ἀγγελικὸς τις ἄλλος οὐσα καὶ ὑπερκόσμιος χῶρος» ἓνας ἀγγελικὸς, ἓνας ὑπερκόσμιος χῶρος εἶναι αὐτὸς ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρισκώμεθα. Ὁ ναός, μᾶς λέγει, «εἰς οὐρανὸν ἀνάγει τὸν ἄνθρωπον, καί... αὐτῷ παρίστησι τοῦτον τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ» μᾶς παίρνει ἡ ἐκκλησία καὶ μᾶς

ἀνεβάζει καὶ μᾶς παριστᾶ ἐνώπιον τοῦ ἰδιοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἄραγε τὸ νοιώθουμε; Ὅταν ἐρχώμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὑπάρχουν στὴν ψυχὴ μας αἰσθητήρια πού συλλαμβάνουν αὐτὴν τὴν πραγματικότητα;

Εὐρισκώμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Εἶναι ὁ πιὸ κατάλληλος τόπος γιὰ νὰ δοῦμε τὸν οὐρανόν. Ἀλλὰ ποιὸ εἶναι τὸ παράθυρο; Πῶς θὰ τὸ ἀνοίξωμε; Μὰ εἶναι τόσο ἀπλό. Παράθυρο εἶναι ἡ θεία λειτουργία τὴν ὁποίαν ἐπιτελοῦμε.

Πῶς ἀρχίζει ἡ λειτουργία; «*Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν*». Γιατὶ ἀρχίζει ἔτσι ὁ ἱερεὺς; Τί θέλει νὰ πῆ; Μπροστὰ μᾶς ἀνοίγει ὁ Χριστὸς ἓνα ἐξάισιο θέαμα. Μπροστὰ μᾶς παρουσιάζει μία οὐράνια ὀπτασία. Μπροστὰ μᾶς ὁ Χριστὸς ἀνοίγει τὴν βασιλείαν του.

Ὁ ἱερεὺς τὸ καταλαβαίνει τὴν ὥρα ἐκείνην εἰς τὸ θυσιαστήριον. Κτυπᾶ δυνατὰ ἡ καρδιά του, πάει νὰ τυφλωθῆ, ὅπως τυφλώθηκε ὁ Παῦλος στὸν δρόμο πρὸς τὴν Δαμασκόν, ὅταν εἶδε τὸν Χριστόν. Τὰ μάτια του τὰ πνευματικά βλέπουν τὸ ἐκθαμβωτικὸ φῶς τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ γεμάτος ἔκστασι ξεσπᾶ «*Εὐλογημένη ἡ βασιλεία*

τοῦ Πατρὸς
καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ
τοῦ Ἁγίου Πνεύμα-
τος». Ἡ δόξα σου στήν
βασιλεία σου, Χριστέ μου,
γεμίζει τὰ πάντα.

Ἐπομένως, ὅταν λέγῃ ὁ ἱερεὺς «Εὐλο-
γημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς», ξεχνά-
ει τὸν ἑαυτὸν του, τὸ σπίτι του. Ξεχνά-
ει τὸν κόσμο, ὅλα ἐκεῖνα πού βλέπει, καὶ
προσηλώνει τὴν καρδιά του καὶ τὴν σκέ-
ψι του σὲ ἐκεῖνα πού καταλαβαίνει, τὰ μυ-
στικά, τὰ ἀόρατα, πού τοῦ παρουσιάζει
μπροστὰ του ὁ Χριστὸς.

Μπροστὰ μας λοιπὸν ὀλόκληρη ἡ
Ἐκκλησία. Μπροστὰ μας παρὼν ἀληθινά,
οὐσιαστικά, μυστικά ὁ Χριστὸς! «Ὁ
εἰσὶν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν
ὄνομα», ἐκεῖ ἀνάμεσά τους εἶμαι καὶ ἐγώ,
λέγει ὁ Χριστὸς. Αὐτὸ γίνεται τὴν ὥρα τῆς
λειτουργίας.

Εἶναι τώρα μπροστὰ μας ὁ Χριστὸς πού
σταυρώθηκε, πού ἀναστήθηκε, πού ἀνα-
λήφθηκε!

Ὅλα αὐτὰ πού βλέπομε ἐδῶ μέσα, οἱ
πολυέλαιοι, ὁ ἱερεὺς, ἡ ἅγια Τράπεζα, τὸ
Εὐαγγέλιον, τὰ τίμια δῶρα, ἡ εἴσοδος ἡ
μικρὰ καὶ ἡ μεγάλη, τὰ πάντα γίνονται ση-
μάδια τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπομένως, μὲ τὴν θείαν λειτουργίαν συ-
νεχίζομε τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ καί, κάθε
φορὰ πού τὴν τελοῦμεν, εἶναι σὰν νὰ
ἔλκωμε καὶ φέρωμε κοντὰ μας τὸν ἴδιον
τὸν Χριστόν. Αὐτὸ λέγει καὶ ἡ εὐχὴ «Ὁ
ἄνω τῷ Πατρὶ συγκαθήμενος καὶ ὧδε ἡμῖν
ἀοράτως συνὼν» εἶσαι ἐπάνω στὸν
οὐρανὸ καὶ ταυτόχρονα ἀόρατα, ἀληθινὰ
ὅμως, ἐδῶ ἐνώπιόν μας. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ
ἱερεὺς, ὅταν θέλῃ νὰ κοινωνήσῃ, τὸν κοι-
τάζει μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του καὶ τοῦ
μιλάει στὸ δεῦτερο ἐνικὸ πρόσωπο «Καὶ
καταξίωσον τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μετα-

δοῦναι ἡμῖν
τοῦ ἀχράντου σου
σώματος καὶ τοῦ τι-
μίου σου αἵματος». Ἐσύ,
Χριστέ μου, μὲ τὴν κραταιάν
σου καὶ πανακήρατον χεῖρα δῶσε
μου τὸ ἄχραντον σῶμά σου καὶ τὸ τίμιον
αἷμά σου.

Ἐπομένως, ὅταν κανεὶς ἔρχεται εἰς τὴν
λειτουργίαν, πρέπει νὰ ἔρχεται μὲ τὴν σκέ-
ψι ὅτι ἔρχεται νὰ ἀνταμώσῃ τὸν Χριστόν
καὶ ἀκόμη μὲ τὴν λαχτάρα νὰ τὸν ἀκουμ-
πήσῃ, ὅπως λέγει ὁ Μεθόδιος «ἀγνεύω σοι
καὶ λαμπάδας φασφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι» Νυμφίε Χριστέ,
διατηρῶ τὸν ἑαυτὸν μου ἄγνον καὶ κα-
θαρὸν καὶ κρατῶ φωτεινὰς λαμπάδας
στὰ χεῖρια μου, γιὰ νὰ σὲ ὑποδεχθῶ. Ἔτσι
πρέπει νὰ ἐρχώμεθα εἰς τὴν θείαν λει-
τουργίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ παρουσία τοῦ
Χριστοῦ καὶ τῆς βασιλείας του.

Μία λιτανεὶα πρὸς τὸ θυσιαστήριον
εἶναι ἡ λειτουργία, μία πορεία πρὸς τὸν
οὐρανόν. Βρίσκομαι στήν λειτουργία ση-
μαίνει ὅτι μπῆκα ἀληθινά, ὄχι φανταστι-
κά, στὸν δρόμο πού ὀδηγεῖ εἰς τὸν οὐρα-
νόν.

Ὅλα τὰ καθημερινὰ γεγονότα τῆς ζωῆς
μαςμποροῦν νὰμποῦν στήν βασιλεία τοῦ
Θεοῦ, νὰ γίνουν μάλιστα γεφύρια, πού θὰ
μᾶς ὀδηγήσουν εἰς αὐτήν. Σοῦ τὰ ἐξα-
γιάζει ὁ Θεὸς καὶ σοῦ δίνει δύναμιν νὰ πο-
ρευθῆς ὅλην τὴν ἐβδομάδα. Ὅλα αὐτὰ
παίρνουν μίαν θέσι καὶ μίαν ἀξία ἐνώπιον
τοῦ Χριστοῦ, ἀρκεῖ νὰ μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ὁ
σκοπὸς μας, τὸ τέρμα μας, εἶναι ἡ βασι-
λεία τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ μας νὰ διψάη
γι' αὐτήν.

Συνεπῶς, μέσα στήν λειτουργία ταξι-
δεύαμε πρὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ
καὶ ταυτόχρονα βρισκόμαστε εἰς αὐτήν.
Μᾶς ἔχει ἀνεβάσει ὁ Χριστὸς εἰς τὸν

οὐρανὸν ἢ καλύτερα ἔχει κατεβάσει εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας τὸν οὐρανόν. Ὅλα τὰ ἀγαθὰ, τὴν σωτηρία μας, τὴν ἀγιότητα, τὴν ταπείνωσί του, τὰ χαρίσματά του γενικά, μᾶς τὰ δίνει σὰν «προϊκα» μέσα στην ἐκκλησία.

Ὅταν τελοῦμε τὴν λειτουργίαν, εἶναι ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἐνοούμεθα μὲ τὸν Χριστὸν καὶ γινόμεθα μᾶζι του ἓνα σῶμα. Γινόμεθα ναὸς τοῦ Χριστοῦ, γινόμεθα μέλη τοῦ Χριστοῦ, γινόμεθα χριστοὶ καὶ ἐκεῖνος εἶναι ἡ κεφαλὴ μας.

Ζοῦμε τὴν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Χριστὸς ἀναλαμβάνει τὴν δικὴ μας ζωὴ. Ὅπως ἓνας εἶναι ὁ ἄρτος πού βάζομε εἰς τὸ ἅγιον ἄρτοφόριον, ὅπως ἓνας εἶναι ὁ ἄρτος τὸν ὁποῖον ἀποθέτομεν εἰς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, ὅπως ἓνας εἶναι ὁ Χριστὸς, ἔτσι καὶ ἐμεῖς μὲ τὸν Χριστὸν καὶ μεταξὺ μας γινόμεθα ἓνα γινόμεθα ἓνας Χριστὸς.

Τὶ γίνεται ἐπομένως ὅταν κάνωμε λειτουργία; Κάνομε μίαν δεξίωσι, ἓνα δεῖπνο. Καλοῦμε ὡς συνδαιτυμόνες τοὺς ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας, καλοῦμε τὸν πατέρα μας τὸν κεκοιμημένο, τὸν παππού μας, τὸν προπάππο μας, τὰ πρόσωπά μας τὰ ἀγαπητά πού ἔφυγαν, καλοῦμε τοὺς ἀγγέλους. Καὶ ἔρχεται ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς καὶ μᾶς παραθέτει τὸ σῶμα του καὶ τὸ αἷμα του. Αὐτὸ σημαίνει «πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθῶμεθα». Ἄφοῦ φέραμε ὅλους τοὺς ἁγίους ἐδῶ καὶ ἀναθέσαμε εἰς αὐτοὺς τὸν ἑαυτὸν μας, ἄφοῦ τοὺς ἱκετεύσαμε καὶ τοὺς κάναμε βοηθοὺς, δίνομε τὸν ἑαυτὸν μας πλέον εἰς τὸν Χριστὸν.

Πῶς παρουσιάζεται ὁ Χριστὸς εἰς τὴν λειτουργίαν; Νὰ προσέξωμε ἐδῶ γιὰ νὰ καταλαβαίνωμε περισσότερα, ὅταν προσερχώμεθα εἰς αὐτήν. Νὰ δῆτε ἐν τῇ πράξει ὅτι εἰς τὴν λειτουργίαν εἶναι παρὼν ὁ Χριστὸς καὶ ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησία. Τύπος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος.

Ὅπου εἶναι ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ μόνον μπορεῖ νὰ ὑπάρχη καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ ἀνεβαίνει στὸν ὑψηλὸ θρόνον ὁ ἐπίσκοπος, γιὰ νὰ δείξη ὅτι ἐκεῖνην τὴν στιγμήν ὁ Χριστὸς παίρνει τὴν θέσι του ἀνάμεσά μας. Ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὁ ἀρχιερεὺς, ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ εἶναι πράγματι ὁ Χριστὸς. Ὅπως στὸ ὑπερῶο, ὅπου ἦσαν μαζεμένοι οἱ μαθηταί, μπῆκε ὁ Χριστὸς καὶ τοὺς εἶπε «εἰρήνη ὑμῖν», ἔτσι ἀκριβῶς, ὅταν ἀνεβαίνη στὸν θρόνον ὁ ἀρχιερεὺς, ἀνεβαίνει ὁ Χριστὸς, διότι Ἐκεῖνος εἶναι «ὁ προσφέρων καὶ ὁ προσφερόμενος». Ὁ Χριστὸς κατὰ βᾶθος κάνει τὴν λειτουργίαν καὶ ἐμεῖς εἴμαστε ὅλοι γύρω του. Ὅταν δὲν ὑπάρχη ἀρχιερεὺς, ὑπάρχει ὁ ἀντιπρόσωπός του, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἔχη, σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, ἄδειαν τοῦ ἐπισκόπου ἐὰν δὲν τὴν ἔχη, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λειτουργία.

Εἰς τὸ πρόσωπο καὶ εἰς τὰ ρούχα τοῦ ἱερέως ἐμφανίζεται ὁ Χριστὸς. Ὅταν φορᾷ πολυτελεῆ ἄμφια, θέλει νὰ δείξη τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ. Φορώντας τὸ στιχάριον, τὸ πρῶτο ἄμφιον, ἐνδύεται ἐπάνω του τὸν Χριστὸν. Φορώντας κατόπιν τὸ πετραχήλι, εἶναι σὰν νὰ παίρῃ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ὅταν, τέλος, προσθέτῃ ἐπάνω του τὸ φελόνιον του, εἶναι μία πλήρης εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ.

Βλέπεις τὸν ἱερέα μὲ τὰ ἄμφια; Δὲν εἶναι πλέον ὁ συγκεκριμένος ἱερεὺς, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς. Κανεὶς στὸν κόσμον δὲν φορᾷ τὰ ἄμφια πού φοροῦν οἱ ἱερεῖς. Εἶναι κάτι τὸ ὑπερκόσμιον. Εἶναι ἓνα παράξενο θέαμα, μία οὐράνια ὀπτασία, γιὰ νὰ δείξη ὅτι κάτι τὸ οὐράνιο, ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς, κατέβηκε σὲ ἐμᾶς. Ἴσταται πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ δέεται, ἱκετεύει, παρακαλεῖ τὸν Χριστὸν ὡς ἓνας μεσίτης δικὸς μας.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ψάλτες ψάλλουν τὰ ἀντίφωνα «Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Σῶτερ σῶσον ἡμᾶς». Τὰ συνδυάζουν μὲ

δια-
φόρους
στίχους ἀπὸ
τὸ Ψαλτήρι,
ποὺ εἶναι προφη-
τεῖες γιὰ τὴν ἔλευσι τοῦ

Χριστοῦ προλέγουν ὅτι ἔρχεται
ἀνάμεσά μας ὁ Χριστός. Κατόπιν ὁ
ιερεὺς κάνει τὴν μικρὰν εἴσοδον συνε-
παρμένος, διότι στὴν πραγματικότητα
μπήκε σὰν τὸν Μωυσὴ μέσα στὸ σύννεφο
ποὺ κρύβει τὸν Χριστόν. Ἄς θυμηθοῦμε
τὸν Μωυσὴ ὅταν ἀνέβηκε ἐπάνω στὸ Σινᾶ.
Τι βροντὲς ἦταν ἐκεῖνες, τι σεισμοί, τι φω-
τιές, τι καπνοί, τι φόβος καὶ τρόμος!
Παρὼν ὁ Θεός!

Ὁ ἱερεὺς γνωρίζει ὅτι προπορεύεται ὁ
Χριστός καὶ δὲν ἀντέχει πλέον ἄλλο, γι'
αὐτὸ ξεσπάει ἡ καρδιά του «Ὅτι ἅγιος εἶ
ὁ Θεός ἡμῶν καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμ-
πομεν». Ἅγιος, ξεχωριστὸς εἶσαι, Θεέ μου.
Κοιτάζει τὸ θυσιαστήριον καὶ εἶναι βέβαιος
ὅτι εἶναι ὁ Θεός, τὸ Πνεῦμα, οἱ ἄγγελοι.

Κατὰ τὴν μικρὰν εἴσοδον ἐπέρασε καί,
ὅταν ἔφθασε εἰς τὸν συνήθη τόπον, πα-
ρεκάλεσε τὸν Χριστόν μαζί με τὴν δική του
εἴσοδο νὰ γίνῃ καὶ εἴσοδος ἀγίων ἀγγέλων
καὶ ἀρχαγγέλων. Ἐν συνεχείᾳ λέγει
«Εὐλογημένη ἡ εἴσοδος τῶν ἀγίων σου».
Εὐλογεῖ τὴν εἴσοδον, κατὰ τὴν ὁποῖαν μαζί
με τὸν ἱερέα συνεισέρχονται τὰ τάγματα
καὶ οἱ μυριάδες τῶν ἀγγέλων καὶ τὰ νέφη
τῶν ἀγίων. Μαζί τους, ἐπάνω σὲ νοερά
σύννεφα, εἰσέρχεται καὶ ὁ ἱερεὺς. Γι' αὐτό,
τρομαγμένος μὴν τὸν κάψῃ ἢ φωτιά τοῦ
Θεοῦ λέγει: «Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός». Ἐγὼ
ἁμαρτωλὸς εἶμαι μὴ με κάψῃς ὅμως, Θεέ
μου. [...]

Καὶ ὁ ἅγιος Σπυρίδων «ἀγγέλους ἔσχε
συλλειτουργοῦντας». Πράγματι ὁ ἱερεὺς
εἶναι συλλειτουργὸς τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν
ἀγίων. Καὶ ὁ λαός, ἐπειδὴ τὸ ξέρει, ψάλ-

λ ε ι
καὶ αὐτὸς
τὸν ἀγγελικὸν
ὕμνον «Ἅγιος ὁ
Θεός, ἅγιος ἰσχυρός,
ἅγιος ἀθάνατος». Ψάλλουν

οἱ ἄγγελοι τὸ «ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος»
καὶ ἐπαναλαμβάνουμε καὶ ἐμεῖς τὴν
φωνή τους. Ἔτσι, γῆ καὶ οὐρανὸς γινό-
μεθα ὅλοι ἓνας χορός, ἓνα πανηγύρι, ἓνα
τραγούδι. Καὶ προσθέταμε τὸ «ἐλέησον
ἡμᾶς». Εἶναι κραυγὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ
ἀνθρώπου, διότι οἱ ἄγγελοι εἶναι ἅγιοι καὶ
πανάγιοι. Καὶ στὴν μεγάλη εἴσοδο μαζί με
τοὺς ἀγγέλους εἴμαστε καὶ ἐμεῖς οἱ ἁμαρ-
τωλοὶ καὶ ἀνάξιοι! Τὶ φοβερό! Περνάει ὁ
Χριστός, μαζί καὶ οἱ ἅγιοι, οἱ ἄγγελοι, μαζί
καὶ ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς ἱερεὺς.

Μετὰ τὸν ἀγγελικὸν ὕμνον καὶ ἀφοῦ
ἀναγνωσθῆ ὁ ἀπόστολος, ὅταν ἐτοιμάζε-
ται ὁ ἱερεὺς νὰ πῆ τὸ εὐαγγέλιον, στρέ-
φεται γιὰ πρώτη φορὰ πρὸς τὸν κόσμον καὶ
τὸν εὐλογεῖ «Εἰρήνη πᾶσι». Δὲν εὐλογεῖ
τὴν ὥρα ἐκείνην ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ ὁ ἴδιος
ὁ Χριστός. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀναληφθῆ
ὁ Χριστός, ἐσήκωσε τὰ χέρια του, εὐλό-
γησε τοὺς μαθητὰς καὶ ἐκεῖνοι προσκύ-
νησαν καὶ ἔφυγαν. Αὐτὸ ἀκριβῶς γίνεται
ἐκείνην τὴν ὥρα. Ὁ ἱερεὺς, ὁ μεσίτης, ὁ
ἁμαρτωλὸς, ἀποσύρεται καὶ ἀφήνει τώρα
νὰ λειτουργῆ ὁ Χριστὸς ὁ ἴδιος!

Εἶναι μπροστὰ μας ὁ Χριστός πού δι-
δάσκει, ὁ Χριστός πού λειτουργεῖ, ὁ Χρι-
στός πού ὁμιλεῖ, ὁ Χριστός πού κρύβεται
στὸν ἱερέα. Πρὶν ἀπὸ αὐτὸ ὁ ἱερεὺς λέγει
«Σοφία, ὀρθοί». Τὶ σημαίνει «ὀρθοί»;
«Ἐναγωνίους ἡμᾶς εἶναι βούλεται τῷ Θεῷ
καὶ τοῖς μυστηρίοις ἐντυγχάνοντας καὶ μὴ
ράθυμως, ἀλλὰ μετὰ σπουδῆς... τὴν τοι-
αύτην ὁμιλίαν ποιεῖσθαι». Μὲ ἀγωνίαν, με
πόθον, με προσοχήν, ὀρθιος νὰ περιμένῃς
νὰ δῆς τὸν Χριστόν καὶ νὰ ἐπικοινωνήσης

μαζί του. Γι' αυτό τον προσκυνούμε.

Ἐπίσης εἰς τὴν μεγάλην εἴσοδον, ὅταν περνᾷ ὁ Χριστός, ὁ ἱερεὺς λέγει «Πάντων ὑμῶν μνησθεὶς Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ». Καὶ ὁ καθένας μας λέγει «μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Βλέπομε τὸν Χριστὸν μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς καὶ τὸν παρακαλοῦμε νὰ μᾶς θυμηθῆ. Ἐπομένως, ὁ Κύριος λειτουργεῖ. Ὁ Κύριος περνᾷ ἀνάμεσά μας. Ὁ Κύριος ἔρχεται νὰ πάρῃ τὰ δῶρα μας, γὰρ νὰ τὰ ἐναποθέσῃ εἰς τὸ θυσιαστήριον.

Ὡς δῶρα προσφέρομεν ἄρτον καὶ οἶνον. Ὁ ἄρτος στηρίζει καὶ δίνει ζωὴν στὸν ἄνθρωπο, ἐνῶ τὸ κρασί τοῦ δίνει ἀντοχὴν καὶ ὑγείαν. Ἐπομένως, ὅταν δίνωμε εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον, δίνωμε ἐκεῖνα ποὺ μᾶς τρέφουν, ποὺ μᾶς δίνουν τὴν ζωὴ. Μυστικά, συμβολικά, προσφέρομε εἰς τὸν Χριστὸν τὴν ζωὴ μας, τὴν ὑγεία μας, τὴν εὐφροσύνη μας προσφέρομε τὸν ἑαυτὸν μας προσφέρομε τὶς δυσκολίες μας, τοὺς πόνους μας, τοὺς καημοὺς μας, τὰ παιδιὰ μας προσφέρομε τὰ πάντα, ὅσα εἶναι δικὰ μας καὶ ὅλον τὸν κόσμον. Γίνεται ἡ ἀναφορὰ λέγοντας τὴν εὐχὴ τῆς ἀναφορᾶς. Τὸ οὐσιαστικὸ ἀναφορὰ προέρχεται ἐκ τοῦ ἀναφέρω ποὺ σημαίνει ἄνω φέρω. Ὁ Χριστὸς δηλαδὴ, τὴν φρικτὴν ἐκείνην στιγμή, δέχεται εἰς τὸ ὑπερουράνιον θυσιαστήριον τὰ δῶρα μας, τὴν ζωὴ μας ποὺ τοῦ τὴν προσφέρομε δέχεται ἐμᾶς.

Ἐκείνην τὴν στιγμή μπροστὰ μας παρουσιάζεται ὁ Χριστὸς ἐσφαγμένος. Πρέπει καὶ ἐμεῖς νὰ νοιώθωμε ἐσφαγμένοι δι' αὐτὸν νὰ εἴμεθα πρόθυμοι, ἂν χρειασθῆ, νὰ σφαγοῦμε.

Ἡ λειτουργία λοιπὸν μὲ τὶς θεοφάνει-
ές της, μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, εἶναι σύναψις ἐνὸς μυστικοῦ γάμου μὲ τὸν Κύριον. Ὁ γάμος ὀνομάζεται καὶ χαρὰ. Εἰς τὴν λειτουργίαν εἶναι σὰν νὰ μᾶς λέγῃ ὁ Χριστὸς «εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρι-

ου σου», εἰς τοὺς γάμους τοῦ Χριστοῦ σου.

Ὁ ἱερεὺς, ἀφοῦ κοινωνήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὑψώνει τὸ ἅγιον Ποτήριον καὶ λέγει «Πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν». Μᾶς θυμίζει τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ στιγμή ποὺ ὁ Χριστὸς μᾶς ὑπόσχεται πὼς θὰ μείνῃ πάντα μαζί μας. Ἐχοντας πάρει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἔχοντας δεῖ τὰ μυστικὰ τῆς βασιλείας, μποροῦμε νὰ φύγωμε μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας γεμάτα ἀπὸ τὶς ὁμορφιές ποὺ εἶδαμε. Ἡ λειτουργία μας εἶναι ἓνας ἀρραβῶνας μὲ τὸν Χριστὸν, ἓνας γάμος. Μᾶς βάζει εἰς τὴν βασιλείαν του.

Πηγαίνομε εἰς τὴν λειτουργίαν μὲ τὸν πόθο αὐτόν; Ἐξασφαλίσαμε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Εἶδαμε μέσα στὴν λειτουργία τοὺς οὐρανοὺς νὰ ἀνοίγουν. Εἶδαμε τὰ ἀγαθὰ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐπήραμε τὴν «προίκα» μας, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Μάθαμε ὅτι αὐτός ποὺ ζητᾶμε, μπορεῖ νὰ εἶναι στὸ χέρι μας, μποροῦμε ἐμεῖς οἱ ἁμαρτωλὲς ψυχὲς νὰ τὸν πιάσωμε μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἄς ἐρχώμεθα κάθε φορὰ γιὰ νὰ πιάνωμε ἔτσι τὸν Χριστὸν καὶ νὰ τὸν βάζωμε μυστικὰ καὶ ἀόρατα μέσα μας. Καὶ φεύγοντας μὲ ψυχὲς ποὺ πανηγυρίζουν, ἄς ποῦμε «πιστεύσωμεν αὐτῷ τὰς ψυχάς, καὶ παραθώμεθα τὴν ζωὴν». Ἄς ἐμπιστευθοῦμε τὶς ψυχὲς μας εἰς τὸν Χριστὸν ποὺ τὸν εἶδαμε καὶ ἄς τοῦ ἀφιερῶσωμε τὴν ζωὴ μας «καὶ φλέξωμεν τὰς καρδίας τῷ πυρὶ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ». Ἄς πυρπολήσωμε τὴν καρδίαν μας μὲ τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης του, μὲ ἓνα πῦρ ποὺ καίει μέσα μας κάθε σάπιο, ποὺ μᾶς καθαρίζει καὶ μᾶς ἐτοιμάζει γιὰ τὴν αἰώνια ζωὴ.

Ἀπὸ τό βιβλίον,
Περὶ Θεοῦ - Λόγος αἰσθήσεως

«Οἱ τὰ Χερουβεῖμ μυστικῶς εἰκονίζοντες...»

Ἱερομόναχου Γρηγορίου

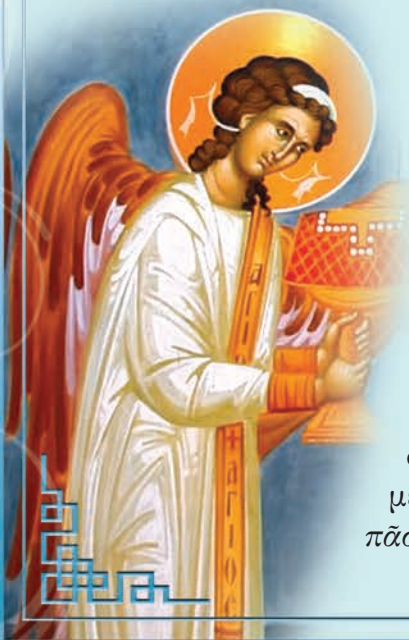
Μέ τὰ ὅσα ἔγιναν μέχρι τῆ στιγμῆ αὐτῆ στή Θεία Λειτουργία, μέ τίς εὐχές, τους ὕμνους, τῆ μικρῆ εἴσοδο, τὰ ιερά ἀναγνώσματα, παρακολουθήσαμε τό Χριστό νά ἔρχεται στή Σύναξη τῆς Ἐκκλησίας, νά θαυματουργεῖ, νά κηρύττει τό Εὐαγγέλιο τῆς σωτηρίας. Μέ τῆ μεγάλη Εἴσοδο ὁ Χριστός εἰσέρχεται στήν ἁγία Πόλη γιά νά θυσιαστεῖ. «Αἴρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» ἀνεβαίνει τό Γολγοθά. Ἔτσι μέ τῆ μεγάλη Εἴσοδο ἀρχίζει ἡ καθαυτή ιερουργία τοῦ Μυστηρίου.

Μεγάλη εἴσοδο ὀνομάζουμε μιά σειρά ἀπό ὕμνους, εὐχές καί πράξεις τοῦ λειτουργοῦ καί τοῦ λαοῦ. Ὁ λαός ἀρχίζει νά ψάλλει τό χερουβικό ὕμνο καί ταυτόχρονα ὁ λειτουργός λέει τήν εὐχή τοῦ χερουβικού ὕμνου.

Μέ τόν χερουβικό ὕμνο ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νά προετοιμασθοῦμε γιά τήν ὑποδοχή τοῦ Βασιλιᾶ τῆς δόξης πού εἰσέρχεται στήν ἁγία Πόλη. Μᾶς καλεῖ νά ἐτοιμασθοῦμε γιά νά συμπορευθοῦμε μαζί Του στό δρόμο τοῦ μαρτυρίου καί νά σταθοῦμε κοντά Του στόν Σταυρό μαζί μέ τήν Παναγία Μητέρα του καί τόν Μαθητή ὄν ἡγάπα. Ἄς ἀποθέσουμε τῆ στιγμῆ αὐτῆ (νῦν), λέει ὁ ὕμνος, κάθε μέριμνα βιοτική, γιατί πρόκειται νά ὑποδεχθοῦμε τόν Βασιλιά τῶν ὄλων.

Μᾶς προτρέπει, δηλαδή, ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία μέ τόν ὕμνο αὐτό νά κάνουμε τήν ἔξοδο ἀπό τόν κόσμο τῶν βιοτικῶν πραγμάτων, γιά νά μπορέσουμε νά κάνουμε τῆ μεγάλη εἴσοδο στόν χῶρο τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ: «Ἐξῆλθον ἀπό Περσίδος οἱ μάγοι (γιά νά πᾶνε νά προσκυνήσουν τόν Χριστό)· ἔξελθε σύ τῶν βιοτικῶν πραγμάτων, καί πρὸς τόν Ἰησοῦν ὄδευσον» (ιερός Χρυσόστομος, Μ. 48,754).[....]

Ἀποθέτουμε (ἀποθώμεθα) λοιπόν τώρα κάθε μέριμνα βιοτική καί βαδίζουμε μαζί μέ τόν Χριστό. Ἦ μάλλον ἀποθέτουμε κάθε μέριμνά μας στά χέρια τοῦ Χριστοῦ. Παραθέτουμε σ' Αὐτόν τῆ ζωή μας. Κι Αὐτός σηκώνει τό φορτίο μας καί ἀνεβαίνει στό Γολγοθά. Καί μεριμνᾷ Αὐτός γιά τίς ἀνάγκες τῆς ζωῆς μας: «Ἐάν πᾶσαν μέριμναν ὑμῶν, μᾶς λέει ὁ Κύριος, ποιήσετε

περί τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, οὐ στερήσω ὑμᾶς τῶν τῆς
χρείας τῆς φύσεως τῆς ὀρωμένης» (ἄββᾶς Ἰσαάκ, σ. 15-Ματθαῖος
6,33)

Καί ἄλλοῦ λέει πάλι ὁ ἅγιος Ἰσαάκ: «Ἡ ψυχὴ πού μιὰ φορά ἀπόθεσε τὸν
ἑαυτὸ τῆς στὸν Θεὸ μέ πίστη, καί δοκίμασε πολὺ καί γεύτηκε τὴ συνεργία Του (δηλ.
τό πόσο βοηθάει τὴν ψυχὴ πού δέχθηκε νὰ συνεργασθεῖ μαζί Του), ξανά δὲν φρον-
τίζει γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς· Ἀλλὰ φιμώνεται ἀπὸ τὴν ἐκπλήξη καί τὴ σιωπὴ (Ψυχὴ ἢ ἀπαξ
παραθεμένη ἑαυτὴν τῷ Θεῷ ἐν πίστει καί ἐν πολλῇ πείρᾳ δεξαμένη τὴν γεῦσιν τῆς
συνεργίας Αὐτοῦ, πάλιν ἑαυτῆς οὐ φροντίζει· ἀλλὰ τὴ ἐκπλήξει καί τὴ σιωπῇ φιμοῦται)»
(ἄβ. Ἰσαάκ, σ. 250).

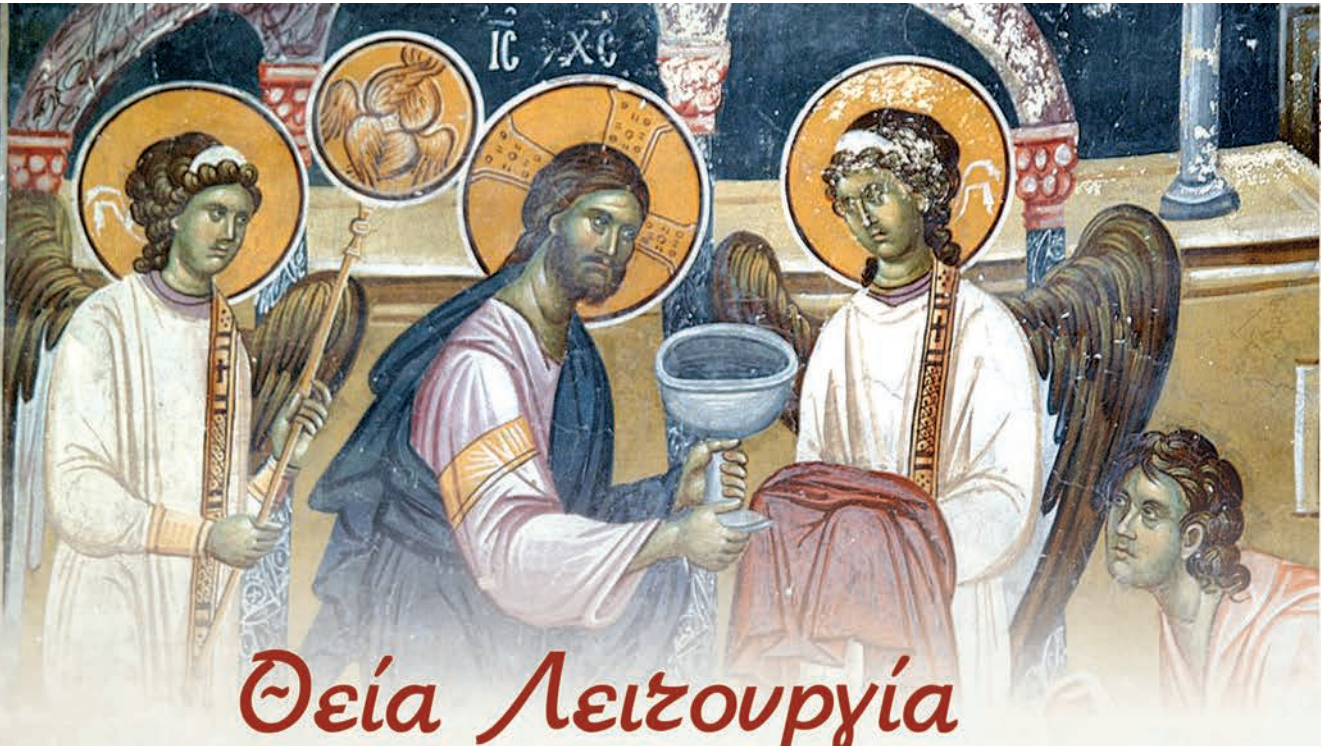
Ὁ ἱερός Χρυσόστομος μᾶς λέει, ὅτι «ἡ ψυχὴ πού δὲν ἔμαθε νὰ καταφρονεῖ τὰ
μικρά καί τὰ βιοτικά, δὲν θὰ μπορέσει νὰ θαυμάσει τὰ οὐράνια» (Μ.47,414). Κι ἐκεῖνοι
πού γεύθηκαν τὴ χάρη τῶν οὐρανίων μᾶς προτρέπουν: Ἀδελφοί, «κανέννας νὰ μὴν
μπεῖ στὸν Ναὸ ἔχοντας βιοτικές φροντίδες, κανέννας περισπασμένος, κανέννας φοβι-
σμένος. Ἀλλὰ ἀφοῦ ὅλα αὐτὰ τὰ ἀφήσουμε ἔξω μπροστὰ στίς πόρτες τοῦ Ναοῦ,
τότε ἄς μποῦμε ὅλοι μέσα. Γιατί μπαίνουμε στὰ ἀνάκτορα τῶν οὐρανῶν, πατοῦμε
τόπους πού ἀστράφτουν» (ἱερός Χρυσόστομος, Μ. 108-9)

Σ' αὐτούς τούς ἀστραφτεροὺς τόπους μετέφερε τὸν λειτουργὸ παπα-Τύχωνα ὁ
φύλακάς του ἄγγελος τὴν ὥρα τοῦ Χερουβικοῦ. Ἔλεγε μέ τὰ λίγα του ἑλληνικά ὁ
ρῶσος ἱερεὺς: «Τὴν ὥρα τοῦ Χερουβικοῦ φύλακας ἄγγελος ἀνεβάσει. Μετὰ ἀπὸ μισή
ὥρα φύλακας ἄγγελος κατεβάσει». Διεπίστωνε τότε ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ ὅτι βρισκό-
ταν στὴ μέση τῆς θείας Λειτουργίας κι ἔπρεπε νὰ συνεχίσει: «Πῶ, πῶ ἐγὼ λει-
τουργήσει», καί συνέχιζε τὴ θεία Λειτουργία. «Γέροντα, τὸν ρώτησαν, τί ἔβλεπες
καί τί ἄκουγες τὴ μισὴ ἐκείνη ὥρα;» Κι ὁ Γέροντας ἀπάντησε: «Χερουβεῖμ-Σερα-
φεῖμ δοξολογοῦσε Θεό».

Δορυφορούμενος [=περιστοιχισμένος] ἀπὸ τὰ ἀγγε-
λικά τάγματα μπαίνει ὁ Κύριος στὴν Ἁγία Πόλη, τὴν
ἐπουράνιο Ἱερουσαλήμ, γιὰ νὰ σφραγιασθεῖ. Μπρο-
στὰ σ' αὐτὸ τό Γεγονὸς τῆς ὑψίστης θυσίας, ἡ
Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νὰ σιγήσουμε: «Σιγησάτω
πᾶσα σὰρξ βροτεία καί στήτω μετὰ φόβου καί
τρόμου, καί μηδὲν γήινον ἐν ἑαυτῇ λογιζέσθω· Ὁ
γὰρ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καί Κύριος τῶν
κυριευόντων προσέρχεται σφραγιασθῆναι καί
δοθῆναι εἰς βρῶσιν τοῖς πιστοῖς. Προηγούνται δὲ
τούτου οἱ χοροὶ τῶν ἀγγέλων, μετὰ πάσης ἀρχῆς
καί ἐξουσίας, τὰ πολυόμματα Χερουβεῖμ καί τὰ ἑξα-
πτέρυγα Σεραφεῖμ, τὰς ὄψεις καλύπτοντα καί
βοῶντα τὸν ὕμνον· Ἀλληλούια» (Χερουβικός ὕμνος Με-
γάλου Σαββάτου).

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον
«Ἡ θεία Λειτουργία».

Θεία Λειτουργία

(ἐξέλιξη – μέρη)

Χριστογιάννη Φουρλάνου
δασκάλου – θεολόγου

Η συμμετοχή μας στή μυστηριακή ζωή εἶναι αὐτή πού μᾶς ὀδηγεῖ στόν σκοπό γιά τόν ὁποῖο εἴμαστε πλασμένοι δηλαδή τό καθ' ὁμοίωσιν. Ἀποκορύφωμα βέβαια τῆς μυστηριακῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἐνσυνείδητη συμμετοχή μας στή Θεία Λειτουργία.

Εἶναι πολύ δύσκολο νά ὀρίσουμε τί εἶναι Θεία Λειτουργία, γιατί εἶναι μυστήριο μέγα. Εἶναι τό ἀποκορύφωμα τῆς Ὁρθόδοξης Λατρείας, ἡ προσφορά τῆς ἀναίμακτου θυσίας τοῦ Κυρίου, ἡ ἀνάμνηση τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ καί ἡ ἀναπαράσταση ὅλης τῆς ζωῆς Του.

Γιά τό λόγο αὐτό ἡ συμμετοχή μας δέν εἶναι πράξη τυπική, ἀλλά πράξη πίστεως. Μέσα σ' ἓναν κόσμο ὅπου κυριαρχεῖ τό ἀτομικό πνεῦμα, ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι δεσμός εἰρήνης, ἀγάπης, ἐνότητας καί ἀδελφοσύνης. Ὁ πιστός συμμετέχει ὄχι σάν ἐγώ, ἀλλά ὡς μέλος

τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Προσφέρεται λοιπόν ἀπό τήν Ἐκκλησία ὡς ἀλήθεια πίστεως καί κατ' ἐντολήν τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου “Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τήν ἐμὴν ἀναμνησιν” (Λουκ. 22.19), ἄρα εἶναι μαρτυρία καί ἀναγνώριση τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ.

Ἄς παρακολουθήσουμε τώρα τήν ἐξέλιξη τῆς Θείας Λειτουργίας. Κατ' ἀρχήν στούς Ἀποστολικούς χρόνους περιελάμβανε τόν καθαγιασμό τῶν Τιμίων Δώρων καί τή Θεία Κοινωνία τῶν πιστῶν. Ἦταν ἐνσωματωμένη μέ τό κοινό δεῖπνο, τήν Ἀγάπη. Πολύ νωρίς ὅμως, ζοῦσαν ἀκόμα οἱ Ἀπόστολοι, ἡ Θεία Εὐχαριστία χωρίστηκε ἀπό τήν Ἀγάπη καί γινόταν τίς πρωινές ὥρες.

Μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου ἄρχισαν νά διαμορφώνονται διάφοροι τύποι Λειτουργιῶν, ἔχοντας ὡς κεντρικό πυρήνα τή Θεία Εὐχαριστία.

Η Θ. Λειτουργία τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

Εἶναι ἡ ἀρχαιότερη. Τελεῖται μία φορά τόν χρόνο στήν ἑορτή τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, 23 Ὀκτωβρίου (καί προαιρετικά τήν Κυριακή μετά τά Χριστούγεννα). Περιλαμβάνει εὐχές πού ἀποδίδονται στόν ἅγιο Ἰάκωβο, ἀδελφό τοῦ Κυρίου, σύμφωνα μέ τήν Πενθέκτη Οἰκουμένη Σύνοδο (691).

Θ. Λειτουργία Μ. Βασιλείου.

Ἔχει ἐξαιρετικό θεολογικό περιεχόμενο καί εἶναι προῖόν ἐπεξεργασίας τῶν Θ. Λειτουργιῶν πού ὑπῆρχαν πρῖν ἀπό τό Μ. Βασίλειο. Ἔχει ἀκριβῆ δογματική διατύπωση καί τελεῖται δέκα φορές τό χρόνο (Τήν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς του, παραμονή Χριστουγέννων καί Φώτων, τή Μ. Πέμπτη, τό Μ. Σάββατο καί τίς πέντε πρῶτες Κυριακές τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς).

Θ. Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων.

Τελεῖται τίς καθημερινές τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

Θ. Λειτουργία Ἰωάννου Χρυσοστόμου.

Εἶναι συντόμευση τῆς Λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου. Τελεῖται κάθε Κυριακή καί κάθε μικρή καί μεγάλη ἑορτή. Εἶναι αὐτή πού ἔχει ἐπικρατήσει.

οἱ πιστοί ἀρχικά τοποθετοῦνται στήν πρόθεση καί ἀφιερώνονται στό Θεό ὡς Τίμια Δῶρα.

Οἱ προσφορές τεμαχίζονται καί ὁ ἱερέας πρῶτα βγάζει τόν Ἄμνo, τή μεγάλη μερίδα πού θά μεταβληθεῖ σέ Σῶμα Κυρίου καί κατόπιν μερίδες γιά τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τούς Ἀγγέλους, τούς Ἁγίους, τούς ζῶντες καί τούς τεθνεῶτες. Ὀλόκληρη ἡ Ἐκκλησία μέσα στό δισκάριο. Κοινωνία Θεοῦ καί ἀνθρώπων.

Τά Τίμια Δῶρα καλύπτονται μέ τόν Ἀστερίσκο (σύμβολο τοῦ ἄστρου τῆς Βηθλεέμ) καί καλύπτονται γιὰ ἀρχικά ἡ δύναμη τοῦ Χριστοῦ ἦταν συγκαλυμμένη. Ἀφοῦ ὀλοκληρωθεῖ ἡ Προσκομιδή, ὁ ἱερέας ἔρχεται μπροστά στήν Ἁγία Τράπεζα καί ἀρχίζει ἡ Θ. Λειτουργία.

2. Λειτουργία Κατηχομένων:

Ἀρχίζει μέ τό “Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρός...” καί τελειώνει μετά τό Εὐαγγέλιο καί τίς εὐχές γιά τούς κατηχομένους. Λέγεται ἔτσι γιὰ παλιότερα οἱ κατηχομένοι μόνο αὐτό τό τμήμα τῆς Θ. Λειτουργίας μπορούσαν νά παρακολουθήσουν. Περιλαμβάνει τά ἐξῆς:

Δοξολογία: “Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία...” Ἐδῶ ἐκφράζουμε τήν εὐγνωμοσύνη μας στόν Τριαδικό Θεό.

Εἰρηνικά: Εἶναι μία σειρά ἀπό αἰτή-

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ.

1. Πρόθεση ἢ Προσκομιδή:

Σήμερα ἔχει μετατεθεῖ στήν ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου. Τό ψωμί καί τό κρασί πού προσφέρουν

σεις πρὸς τὸν Θεό, ὅπου κύριο αἴτημά μας εἶναι ἡ εἰρήνη. Εἰρήνη στὶς καρδιές μας, στοὺς συνανθρώπους μας καὶ γενικά παντοῦ, διότι χωρὶς αὐτὴ δὲν μπορούμε νὰ συμμετάσχουμε στό μυστήριο.

Ἀντίφωνα: Εἶναι φαλμωδιές πού περιέχουν στίχους ἀπὸ τοὺς Προφῆτες. Μᾶς προπαρασκευάζουν καὶ μᾶς θυμίζουν τὰ πρῶτα χρόνια τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ, τότε πού Ἐκεῖνος δὲ φαινόταν πολὺ καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἦταν ἀπαραίτητα τὰ προφητικά λόγια.

Μικρὴ εἴσοδος: Στό τρίτο ἀντίφωνο γίνεται εἴσοδος τοῦ Εὐαγγελίου με συνοδεία λαμπάδων. Τό Εὐαγγέλιο εἶναι κλειστό καὶ συμβολίζει τὰ πρῶτα τριάντα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, τότε πού σιωποῦσε. Ὁ ἱερέας σηκώνει τὸ Εὐαγγέλιο ψηλά κι ἔτσι δείχνει τὴν ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ. Τώρα πού ὁ Χριστός φανερώνεται σταματοῦν τὰ προφητικά λόγια καὶ ψάλλουμε ὅ,τι ἔχει σχέση με τὴν καινούρια ζωὴ πού ἔφερε.

Τρισάγιος Ὑμνος: Μετὰ τὴν εἴσοδο τοῦ Εὐαγγελίου ὑμνοῦμε τὸν Τριαδικό Θεό ψάλλοντας τὸν ὕμνο τῶν ἀγγέλων. Ἔτσι διακηρύττουμε ὅτι μετὰ τὴν ἔλευση τοῦ Θεοῦ, ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι ἐνώθησαν καὶ ἀποτελοῦν τὴν Ἐκκλησία.

Ἀναγνώσματα: Εἶναι τὸ Ἀποστολικό καὶ τὸ Εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα. Αὐτὰ δηλώνουν τὴ φανέρωση τοῦ Κυρίου στοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὁ ἱερέας μετὰ τὸ “Πρόσχωμεν” μᾶς καλεῖ νὰ προσέξουμε.

3. Λειτουργία τῶν Πιστῶν:

Εἶναι τὸ σημαντικότερο μέρος τῆς Θ. Λειτουργίας. Οἱ κατηχούμενοι ἀποχωροῦν. Ὁ ἱερέας ἀπλώνει τὸ ἀντιμῆνσιο στὴν Ἁγία Τράπεζα, πάνω στό ὁποῖο τελεῖται τὸ μυστήριο τῆς Θ. Εὐχαριστίας. Στὴ συνέχεια ψάλλεται ὁ χερουβικός ὕμνος. Οἱ πιστοὶ προτρέπονται νὰ ἀφήσουν κάθε ὑλικὴ μέριμνα καὶ νὰ ἀφοσιωθοῦν πλήρως στὴ Θ. Εὐχαριστία.

Μεγάλῃ Εἴσοδος: Ὁ ἱερέας παίρνει τὰ Τίμια Δῶρα ἀπὸ τὴν Πρόθεση καὶ τὰ μεταφέρει στὴν Ἁγία Τράπεζα. Τὰ περιφέρει με βῆμα ἀργό μέσα στό ναό καὶ συνοδεύεται ἀπὸ λαμπάδες καὶ θυμιάματα. Συμβολίζει τὴν πορεία τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ ὅπου ἔπρεπε νὰ θυσιαστεί.

Σύμβολο τῆς Πίστεως: Ὁμολογοῦμε τὴν ὀρθὴ πίστη μας στόν Τριαδικό Θεό, ὅπως εἶναι διατυπωμένη μετὰ τίς ἀποφάσεις τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων.

Ἁγία ἀναφορά: “Στῶμεν καλῶς... Πρόσχωμεν τὴν Ἁγίαν Ἀναφορὰν...”. Ὁ ἱερέας μᾶς προτρέπει νὰ προσέξουμε, διότι εἶναι ἡ κορύφωση τῆς Θ. Λειτουργίας κατὰ τὴν ὁποία γίνεται ἡ

εὐλογία τῶν Τιμίων Δώρων καί ἡ μεταβολή τους σέ Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ.

Ὁ ἱερέας εὐχαριστεῖ τόν Θεό γιά ὅλες τίς εὐεργεσίες πρὸς ἐμᾶς. Κατόπιν γίνεται ἡ ἐξιστόρηση τῆς παράδοσης τοῦ μυστηρίου στους μαθητές. Ὑστερα προσφέρει τά Τίμια Δῶρα στον Χριστό “Τά σά ἐκ τῶν σῶν...” Τήν ὥρα πού μέ μεγάλη κατάνυξη φάλλεται τό “σέ Ὑμνοῦμεν”, ὁ λειτουργός ἰκετεύει τόν Θεό νά στείλει τό Ἅγιο Πνεῦμα γιά νά μεταβάλλει τά Τίμια Δῶρα σέ Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ. Ἐπικαλεῖται δέ ὅλους τούς Ἁγίους καί ἐξαιρέτως τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο στήν ὁποία φάλλουμε τό Ἄξιόν Ἔστι.

Θεία Κοινωνία: Σέ λίγο ὁ λειτουργός θά κοινωνήσει ὁ ἴδιος καί θά καλέσει τούς πιστούς στά Θεία Μυστήρια. Καλεῖ ὅσους προετοιμάστηκαν καί ἀγωνίστηκαν νά προσέλθουν “μετά φόβου Θεοῦ καί πίστεως”.

Ἡ Θεία κοινωνία εἰσέρχεται στήν ψυχή μας κι ἔτσι γίνεται ἡ ἔνωσή μας μέ τόν Χριστό.

Ἀπόλυση: Ἀφοῦ κοινωνήσουν οἱ πιστοί εὐχονται νά παραμείνει μέσα τους ὁ ἁγιασμός πού ἔλαβαν, ὥστε νά μή χαθεῖ ἡ δωρεά. Κατόπιν δοξολογοῦν τόν Θεό “εἶη τό ὄνομα Κυρίου εὐλογημένο...” καί ὁ ἱερέας μέ τήν τελευταία εὐχή ζητᾶ τό ἔλεος τοῦ Κυρίου, διότι μόνοι μας δέν μπορούμε νά σωθοῦμε. Ζητᾶ ἀπό τούς Ἁγίους νά γίνουν μεσίτες τῆς σωτηρίας μας καί ἰδίως ἀπό τή Θεοτόκο.

Τέλος μοιράζει τό ἀντίδωρο, τό ὁποῖο εἶναι ἁγιασμένο καί προέρχεται ἀπό τόν ἄρτο πού προσφέραμε γιά τήν τέλεση τοῦ μυστηρίου.

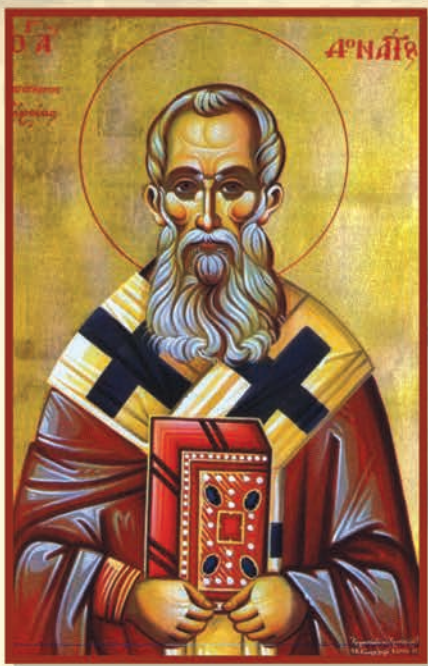
Ἐδῶ ἔχουμε τήν ὀλοκλήρωση τοῦ μυστηρίου, ἀλλά καί τήν εὐθύνη νά κρατήσουμε τίς Θεῖες Δωρεές.

Τελειώνοντας παραθέτουμε μία μαρτυρία σχετική μέ τή Θ. Λειτουργία ἀπό τόν Ἅγιο Γρηγόριο τό Διάλογο (πάπα τῆς Ρώμης, 590 – 604).

Ζοῦσε κάποτε ἕνας αἰχμάλωτος ἀλυσοδεμένος μακριά ἀπό τούς δικούς του. Ἡ γυναίκα του ἔκανε τακτικά γιά χάρη του Θεία Λειτουργία. Ὑστερα ἀπό χρόνια ὁ αἰχμάλωτος ἐλευθερώθηκε καί ἐπέστρεψε σπίτι του. Τότε ἀνέφερε στή γυναίκα του ὅτι κάποιες μέρες ἀόρατα καί μέ θαυμαστό τρόπο οἱ ἀλυσίδες λυνόταν καί ἀνακουφιζόταν λιγάκι. Ἐκπληκτική ἐκείνη διαπίστωσε ὅτι αὐτό γινόταν τίς μέρες πού τελοῦσε πρὸς χάριν του Θεία Λειτουργία.

Τόσο μεγάλη εἶναι λοιπόν ἡ δύναμή της γιά τήν ψυχή καί τό σῶμα μας!

ΑΓΙΟΣ ΔΟΝΑΤΟΣ

Φωτίου Ἀρ. Δημητρακοπούλου
Καθηγητῆ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Διαβάζοντας τὸν κατάλογο τῶν ἱεραρχῶν Λευκάδος στὸ βιβλίο τοῦ Κωνστ. Γ. Μαχαιρᾶ, Ναοὶ καὶ Μοναὶ Λευκάδος, Ἀθῆναι 1957, σσ. 365-366, διαπίστωσα ὅτι γράφει γιὰ τὸν Δονᾶτο τὰ ἀκόλουθα:

284 Δονᾶτος

Ὅτε τῷ 303 ὁ αὐτοκράτωρ Διοκλητιανὸς διέταξε τὸν διωγμὸν τῶν χριστιανῶν, ἐμαρτύρησε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Λευκάδος Δονᾶτος, μὴ θελήσας ν' ἀπαρνηθῆ τὸν Χριστιανισμόν. Τὸν ἐθανάτωσαν οἱ διώκταί του, ρίψαντες τοῦτον ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐνὸς πύργου. («Εἰδήσεων ἑνωσις Κυθηρίων Ἐπισκόπου Μαξίμου Μαργουνίου περὶ Ἴονικου πελάγους νήσων Χριστιανισμοῦ» - Κεφ. Ε, σελ. 145-Λειψία 1697). Ὁ Δονᾶτος ἀνεκηρύχθη Ἅγιος. Ἡ σορὸς του διετηρεῖτο εὐλαβῶς ἐν Λευκάδι μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ Δόγης τῶν Ἑνετῶν Δομένικος Μικέλη (Micheli), μεταβαίνων τῷ 1122 ὡς σταυροφόρος εἰς Παλαιστίνην, κατέλαβε προσωρινῶς τὴν Λευκάδα. Τότε, ὡς ἔγραφεν ὁ Δόγης Μικέλη ἐν τινὶ ἐκθέσει του πρὸς τὴν Ἑνετικὴν Σύγκλητον, ἵνα διασώσῃ τὸ Ἱερὸν λείψανον ἀπὸ τοὺς συχνάκις ἐπιπίπτοντας κατὰ τῆς Λευκάδος βαρβάρους, μετέφερε τοῦτο εἰς Κεφαλληνίαν, ὁπόθεν, βραδύτερον ἐστάλη εἰς Ἑνετίαν. (Dem. Petrizzopoulo- «Saggio storico

sull' età di Leucadia sotto il dominio de' Romani e successive conquistatori» -Pag. 40 - Venezia 1824).

Γιὰ νὰ μὴν ἀδικοῦμε τὸν Μαχαιρᾶ πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι στὸ ἴδιο ἔργο του, σσ. 176-177, γράφει τὰ ἐξῆς:

Ὁ Λευκάδιος ἱστορικὸς Δημ. Πετριτσόπουλος, βασιζόμενος -ὡς λέγει- εἰς τι χειρόγραφον ἀνωνύμου συγγραφέως, εὗρεθὲν ἐν τῇ παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα Μονῇ τῆς Σουμελαῶς ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Κυθηρίων Μαξίμου Μαργουνίου καὶ δημοσιευθὲν ἐν Λειψίᾳ τῷ 1697 ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰδήσεων ἑνωσις Κυθηρίων Ἐπισκόπου Μαξίμου Μαργουνίου περὶ Ἴονικου πελάγους νήσων Χριστιανισμοῦ» - Κεφ. Ε, σελ. 123, ὅτι «πρῶτος ὁ Ἀκύλας, κλπ. Τὰ ὡς ἄνω ὑπὸ τοῦ Πετριτσοπούλου γραφέντα, ἅτινα καθ' ἡμᾶς εἶναι μῦθοι, παραλαμβάνει καὶ ὁ μεταγενέστερος Λευκάδιος ἱστορικὸς Σπυρ. Βλαντής, ὅστις ὅλως ἀβασανίστως καὶ ἀνεξελέκτως τὰ μεταφέρει εἰς τινὰ ἱστορικὴν του πραγματείαν κλπ.

Τὸ πρᾶγμα μοῦ ἐφάνη παράδοξο, διότι εἶχα διαβάσει ἀπὸ παλιὰ τὸ ἄρθρο τοῦ δασκάλου μου, ἀείμνηστου καθηγητῆ Ἀ. Δ. Κομίνη, «Ἀγιολογικὰ καὶ ὕμνογραφικὰ εἰς ἅγιον Δονᾶτον ἐπίσκοπον Εὐροίας καὶ προστάτην τοῦ Σουλίου», Μνήμη Σουλίου Β', Ἀθῆναι 1973, σσ. 280-295, καὶ ἀνάτυπο σσ. 1-20. Ἀργότε-

ρα ἐκδόθησαν τρεῖς ἀνέκδοτοι κανόνες στὸν ἅγιο, ἀπὸ τὴν Ἑλληστικὴν Πρωΐου, βλ. *Analecta Hymnica Graeca*, XII, *canones Augusti*, Roma 1980, σσ.82-110, καὶ ὑπομνήματα σσ. 431-447. Τότε ἐσχόπευα νὰ δημοσιεύσω τοὺς δύο ἀνέκδοτους βίους τοῦ ἁγίου, βλ. Fr. Halkin, *Bibliotheca Hagiographica Graeca*, ἀρ. 2111-2113, ποὺ δὲν ἔχω ἐλέγξει ἂν ἔχουν ἔως τώρα δημοσιευθεῖ.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ παραπομπὴ τοῦ Μαχαιρᾶ στὸ ὡς ἄνω βιβλίον τοῦ Πετριτσόπουλου καθιστᾷ ἀκόμα πιὸ ὑποπτα τὰ πράγματα, διότι ξέρουμε πόσο ἀφερέγγυος ὑπῆρξε ὁ δεύτερος στὰ γραπτὰ του. Προσπάθησα πρῶτα νὰ βρῶ αὐτὸ τὸ βιβλίον Εἰδήσεων ἔνσωσις Κυθηρίων Ἐπισκόπου Μαξίμου Μαργουνίου περὶ Ἰονικοῦ πελάγους νήσων Χριστιανισμοῦ, Λειψία 1697, στὸ ὁποῖο παραπέμπει (ἀπὸ τὸν Πετριτσόπουλον) ὁ Μαχαιρᾶς, ἀλλὰ τέτοιο βιβλίον δὲν ὑπάρχει, ἄγνωστο σὺν βιβλιογραφίαις τοῦ Em. Legrand καὶ σὺν ἀνασυντάξεσιν καὶ σὺν προσθήκῃς τοῦ Θωμᾶ Παπαδόπουλου.

Τὸ βιβλίον εἶναι λοιπὸν κατασκευασμὰ ἀνύπαρκτο τοῦ Πετριτσόπουλου. Καθόλου παρᾶξενον, ἀφοῦ ξένοι καὶ ἔλληνες εἶχαν ἀπὸ παλαιὰ ἐπισημάνει αὐτὰ τὰ κατορθώματα τοῦ ἀπίθανου λογίου. Βλ. I. N. Σταματέλου, «Βιογραφία Δημητρίου Πετριτσοπούλου», περ. Πανδώρα, τόμ. ΙΓ' (1862-63), 1 Φεβρουαρίου 1863, σσ. 513-517, καὶ 15 Φεβρουαρίου 1863, σσ. 537-540. Παραθέτουμε ἀπόσπασμα ἀπὸ τὶς σσ. 538-539:

Κρίσις ἐπὶ τῶν Συγγραμμάτων αὐτοῦ:

Ἄν θελήσωμεν νὰ κρίνωμεν ὡς Συγγραφεὰ τὸν Δημήτριον ἐκ τῶν ἐκδεδομένων αὐτοῦ συγγραμμάτων καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 μεγάλως βέβαια θέλομεν τὸν καταδικάσει. Ἐν αὐτῷ τουλάχιστον, ὡς καὶ ἕτεροι πρὸ ἡμῶν παρετήρησαν¹, καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ Φοίνικι τῆς Κέρκυρας διελάβομεν², ὑπάρχουσιν ἀσύγνωστοι ἀκρισίαι³ καὶ παμπληθεῖς ψευδογραφίαι⁴ καὶ τολμηραὶ πλαστοχαραγαί⁵, αἵτινες οὐ μόνον καταδικάζουσιν ὡς ἀμαθῆ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀχρεῖον ἀπατεῶνα τὸν συγγρα-

φεὰ τῶν - χαρακτηῖρες οὗτοι, οἵτινες (κατὰ συνείδησιν λαλοῦμεν) πολλὰ ἀπειχον τῆς εὐγενοῦς καὶ ἐντίμου διαγωγῆς τοῦ Δημητρίου. Πῶς ἄρα ἐξηγητέα ἡ ἀντίφασσις αὕτη; - Τίς νοῦς ὑπενόησε, καὶ τίς χεὶρ ἔγραψε τὰ τοιαῦτα τερατοουργήματα; Οὐχὶ βέβαια τοῦ Δημητρίου. Εἰς τοῦτον μόνον ἠθέλαμεν ἀποδώσει τὴν ἀδρᾶν δαπάνην εἰς συλλογὴν τῆς ἀναγκαίας ὕλης ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ βιβλιοθηκῶν, καὶ εἰς ἔκδοσιν αὐτῶν. Τίς οἶδεν, εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ, ὅτε ἀκόμη ἡ αἰσχροκερδῆς διαγωγὴ τοῦ Φουρμόντου⁶, δὲν εἶχεν ἀρκούντως ἐξελεχθῆ, τίς οἶδε, μὴ ἕτερος Φουρμόντος ὠφελούμενος ἐκ τῆς ἀπλότητος καὶ γενναιότητος τοῦ ἀνδρός, ὑπεσχέθη αὐτῷ τὴν συλλογὴν τῆς τοιαύτης ὕλης, παρενείρων τολμηρὰ ψεύδη, ἵνα ἀναδείξῃ αὐτὴν οἶωνε θαυμαστὴν καὶ πολύτιμον εἰς τὰ ἀνύποπτα ὄμματα τοῦ Δημητρίου, ὅστις δὲν εἶχεν ἴσως εἰσέτι ἀποκτήσει τὴν ἀρκούσαν περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ γινῶσιν καὶ τριβήν⁷; Τοιαύτην ἡμεῖς γνώμην φέρομεν, στηριζόμενοι εἰς τὸν ἐντιμον χαρακτηῖρα τοῦ ἀνδρός, ὅστις τοιοῦτος ὁμολογεῖται παρὰ πάντων, συγχρόνων του καὶ μεταγενεστέρων, ἐγγχωρίων καὶ ξένων.

Τὰ ἴδια ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Πᾶνος Γ. Ροντογιάννης στὸ ἄρθρον του «Οἱ ἱστορικοὶ τῆς Λευκάδος. Δημ. Πετριτσόπουλος, Σπυρίδ. Βλαντῆς καὶ Κων/νος Μαχαιράς», ἐφημ. Ἡχὼ τῆς Λευκάδος, φ. 45 (160), Μάρτης 1988, καὶ οἱ Σπύρος Ἰ. Ἀσδραχάς, Τριανταφυλλόπουλος Ε. Σκλαβενίτης, «Ἡ Λευκάδα καὶ οἱ ἱστορικοὶ τῆς: γενικὴ σκιαγραφία», Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου Ἡ Λευκάδα καὶ οἱ ἱστορικοὶ τῆς, 19ος - 20ος αἰ., Ἀθήνα 2009, σσ. 22-34.

Τὸ βιβλίον τοῦ Demetrio Petrizzopulo, *Saggio Storico sull' età di Leucadia*, Venezia 1824, ἔχει ἀναρτηθεῖ ἀπὸ τὴν Ἀνέμη στὸ διαδίκτυο. Στὶς σσ. 23-24 ἀναφέρει γιὰ τὸν Μάξιμον Μαργουνίου ὅτι χρησιμοποιοῖ τὶς πληροφορίες ἀπὸ ἓνα χειρόγραφο τῆς μονῆς Σουμελᾶ «antico anonimo manoscritto», καὶ γιὰ πρώτη φορά παραπέμπει, στὴ σ. 24, στὸ ἀνύπαρκτο βιβλίον τοῦ Μαργουνίου Εἰδήσεων Ἐνσωσις κλπ. Σ' αὐτὸ παραπέμπει καὶ στὴ σ. 25, καὶ σὺν σσ. 28-29 κατασκευάζει, παραπέμποντας πάλι στὸ ὡς ἄνω βιβλίον τοῦ Μαργουνίου, ἓνα μάρ-

τυρα Δονάτο ἐπίσκοπο Λευκάδος ποὺ ἐμαρτύρησε ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Ἴδου τί γράφει στή σ. 29:

«Si ha dal vescovo Margunio sull' appoggio, come dice, delle notizie tratte dagli scritti del monaco Isaccio Argiro che, dopo fondato il culto Cristiano, soffri esso molte persecuzioni da' gentili, e da simile sventura non furono immune le isole del mar Jonio; e ci riferisce altresì tra gli altri dettagli, che in Leucadia il prefetto di Diocleziano non avendo potuto nè con modi urbani, nè colle minacce indurre Donato, vescovo di quell' isola, ad abbandonare la fede Cristiana, il precipitò da una torre, ottenendo questi la palma del martirio⁸. Crediamo di avere offerto sin qui una breve, ma semplice esposizione di quanto si rivenne circa li Leucadj sotto il governo de' Romani. Ogni ragguaglio fu tratto dale verità istoriche ed adattato alla commune capacità».

Τὸ ἀνύπαρκτο βιβλίο τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου παρέσυρε καὶ τὸν Σπυρ. Βλαντῆ. Ἡ Λευκάς ὑπὸ τοὺς Φράγκους κλπ., Λευκάς 1902, σ. 86, σημ. 1, καὶ Ἱστορικαὶ διαλέξεις, Ἀθήνα 1915, σ. 28, καὶ τὸν Νικ. Κατραμῆ, Φιλολογικὰ Ἀνάλεκτα Ζακύνθου, Ζάκυνθος 1880, σ. 139, σημ. 1. Ὁ δῆθεν μάρτυς Δονάτος, ρίπτεται ἀπὸ τὴν κορυφὴ ὑψηλοῦ πύργου καὶ θανατώνεται. Ὁ ἐπίσκοπος Βασίλειος Ἀτέσης τὸν περιλαμβάνει στὸ ἔργο του Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι, Ἀθήνα 1975, σ. 141, καὶ ὁ Π. Γ. Ροντογιάννης, Ἱστορία τῆς νήσου Λευκάδος, τόμ. Β', Ἀθήνα 1982, σ. 784, ἂν καὶ μὲ καχυποψία.

Ἀλλὰ καὶ ὁ π. Γεράσιμος Ζαμπέλης, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Λευκάδος, τόμ. Α', Λευκάδα 2002, σσ. 39 καὶ 48-49, πιστεύει ὡς ὑπαρκτὸ τὸ βιβλίο τοῦ Μαργουνίου, δὲν δέχεται ὅμως τὴν ὑπαρξὴ αὐτοῦ τοῦ Δονάτου, καὶ προσπαθεῖ νὰ διορθώσει τὰ πράγματα γράφοντας γιὰ τὸν ἱστορικὰ γνωστὸ ἅγιο Δονάτο ἐπίσκοπο Εὐροίας, ἂν καὶ μετὰ πάλι συζητᾶ γιὰ τὸν ὑψηλὸ πύργο ποὺ ὑπῆρχε στὸ βουνὸ τῆς Ἐγκλουβῆς, βλ. ὁ.π., σ. 53. Ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ χρειάζονταν ἂν γνώριζε ἀπλῶς ὅτι τὸ βιβλίο τοῦ Μαργουνίου εἶναι ἀνύπαρκτο κατασκευάσμα τοῦ Πετριτσόπουλου.

Τώρα γιατί ὁ Πετριτσόπουλος ἀπέδωσε στὸν Μάξιμο Μαργούνιο (1530-1602) ἓνα τέτοιο ἔργο, ποὺ μάλιστα τὸ παρουσιάζει ὅτι ἐκδόθηκε 95 χρόνια μετὰ τὸν θάνατό του, δὲν θὰ τὸ μάθουμε ποτέ, οὔτε τὸ γιατί δῆθεν ὁ Μαργούνιος εἶχε βρεῖ τίς πληροφορίες σὲ χειρόγραφο τῆς μονῆς Σουμελά. Ὁ κατάλογος τοῦ Ἀθανασίου Παπαδοπούλου-Κεραμέως τῶν χειρογράφων τῆς μονῆς, στὸ περ. Βυζαντινὰ Χρονικὰ 19 (1912) 282-322, δὲν λείπει τίποτε γιὰ κάτι τέτοιο, οὔτε θὰ μπορούσε βέβαια νὰ ἐπιβεβαιώνει ἀνύπαρκτα ψεύδη.

Ἴδου λοιπὸν πῶς κατασκευάστηκε ἀνύπαρκτος μάρτυς Δονάτος ἐπίσκοπος Λευκάδος, ἀπὸ τὸν Πετριτσόπουλο, καὶ πῶς αὐτὸ παρέσυρε καὶ τόσους πολλοὺς ὡς τίς μέρες μας. Καὶ γιατί Δονάτος; Διότι τὸ ὄνομα αὐτὸ ἦταν γνωστὸ ἀπὸ τὸν ἅγιο ἐπίσκοπο Εὐροίας καὶ τὸ λείψανό του ποὺ μεταφέρθη στὴ Βενετία, ὅπου καὶ σώζεται.

1. Βοιχ. Corp. Inscrips. Grae. 43. καὶ Φραντσ. Elem. Epigr. Gr. 39.

2. Φυλλ. Β', τοῦ ἔτους 1853.

3. Ἴδε τὸ Σύγγραμ. αὐτοῦ ἐν Cap. I- II-IX, κτλ.

4. Αὐτόθ. Cap. III-VI-VIII, κτλ.

5. Αὐτόθ. Cap. III

6. Περὶ Φουρμόντου ἰδὲ ὅσα ἐν σημειώσει διελάβαμεν εἰς τὸν Φοῖνικα τῆς Κερκύρας ἐν Φυλλ. Β' τοῦ ἔτους 1853.

7. Εἶναι ἄξιον νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἔντιμοι καὶ ἀξιόπιστοι συμπολίται μας, καὶ μάλιστα ὁ Κυρ. Ἀλέξανδρος Τσαρλαμπᾶς, ὁμολογοῦσιν, ὅτι ὁ Δημήτριος μεταβὰς εἰς Πατάβιον, καὶ διαμείνας ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς σπουδῆς τοῦ υἱοῦ του, ἐνεχείρισε τὰς περὶ Λευκάδος σημειώσεις του εἰς τινα φίλον του Abbate Ciampi, ἵνα τὰς ἐπαυξήσῃ ἢ ἄλλως πως ἐπεξεργασθῆ. Ἴδου ἄρα ξέναι χεῖρες συνεργασθεῖσαι τῷ Δημητρίῳ.

8. Εἰδήσεων ἑνωσις ec. Cap. V, pag. 145.

Σχολιάζοντας

ΤΗΝ ΕΠΙΚΛΙΡΟΤΗΤΑ

Ἰωάννας Σάντα, Φιλολόγου

Ἰ. Καποδίστριας: πρότυπο ἀκεραίου καὶ ἀνιδιοτελοῦς ἡγέτη

Ανακήρυξη τοῦ 2016 ὡς ἔτους Ἑλλάδος γιὰ τὴ Ρωσία καὶ ἔτους Ρωσίας γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὀριοθέτησε καὶ στίς δύο χώρες μία σειρά δράσεων πού ἄπτονται θεμάτων τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ πνεύματος, τῶν παραδόσεων καὶ τοῦ καθημερινοῦ βίου τῶν δύο λαῶν μέσα ἀπὸ τὴν πολυδιάστατη δυναμικὴ τῆς μακραίωνης ἀλληλεπίδρασής τους. Οἱ ἐκδηλώσεις αὐτές ἐπιβεβαίωσαν, ἐνίσχυσαν καὶ ἀποκρυστάλλωσαν τοὺς ἰσχυροὺς ἱστορικοὺς καὶ θρησκευτικοὺς δεσμούς τῶν δύο ὁμόδοξων λαῶν, πού ἐδράζονται σὲ κοινές πνευματικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἀξίες.

Ἄναμφίβολα, ἡ ἐμβληματικὴ προσωπικότητα πού σφράγισε ἀνεξίτηλα τὶς ἑλληνορωσικὲς σχέσεις στὴ νεώτερη ἱστορία, κορυφαία μορφή καὶ τῆς ρωσικῆς διπλωματίας, ἦταν ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἰ. Καποδίστριας. Τό γεγονός αὐτό ἰδιαίτερως ἐπισημάνθηκε στὴν ἐκδήλωση-ἀφιέρωμα πού πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα γιὰ τὰ 240 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ σπουδαιότερου Ἑλληνα διπλωμάτη, ὁ ὁποῖος ἄλλαξε τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδας μας ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρης τῆς ἡπείρου ὡς «ὁ ἀρχιτέκτονας τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης ἐνός αἰῶνα».

Ὁ Ἰ. Καποδίστριας μὲ τὴν ἀπέραντη μόρφωση, τὸ ἀφθαρτο ἦθος, τὴν ἀπαράμιλλη καθαρότητα τῆς ψυχῆς του, τὸν ἄσπιλο χαρακτήρα του καὶ πρωτίστως τὴν ἄμετρη φιλο-

πατρία του καὶ τὴν πίστη του στὸν Θεό κατόρθωσε στὸν ἐλάχιστο χρόνο τῆς θητείας του τὴν ἀναγέννηση καὶ ἀνασυγκρότηση τοῦ ἔθνους μας, τό ξαναζωντανεμά του ἀπὸ τὶς στάχτες τῆς σκλαβιάς τετρακοσίων χρόνων.

Μὲ τὴν εὐστροφία καὶ τὴν ὀξυδέρκεια τοῦ πνεύματός του, τὴν ἀποφαστικότητα καὶ τὴν ἰσχυρὴ βούλησή του (ἀρετές γιὰ τὶς ὁποῖες τὸν ἐγκωμιάζε ὁ Γκαῖτε) ἀνάστησε τό γένος μας ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεση καὶ τὸν ἀφανισμό ἐξ αἰτίας τῆς πολύχρονης δουλείας ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδιοτελείας, τοῦ ἀμοραλισμοῦ καὶ τῆς ἀνικανότητος ὅσων (μὲ ἐλάχιστες φωτεινὲς ἐξαιρέσεις) διαχειρίζονταν τὶς τύχες του καὶ κατὰ τὰ ἐπαναστατικὰ χρόνια.

Ἡ ἀποτελεσματικότητα τῆς διπλωματικῆς καὶ πολιτικῆς του δράσης ὑπῆρξε ἀξιοθαύμαστη: Κάτω ἀπὸ δυσμενέστατες συνθήκες, μὲ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν πολεμικὴ, οἰκοδόμησε στὴν ὀλιγόχρονη θητεία του ἓνα κράτος-πρότυπο, δίκαιο καὶ εὐνομούμενο. Ὁ χαλκέντερος αὐτός πολιτικός ἀνέλαβε τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ὑλοποίηση ἐνός μεγαλόπνοου ἐθνικοῦ ὁράματος, ἔχοντας πλήρη ἐπίγνωση τῶν δυσκολιῶν ἀλλὰ ἀποδεχόμενος μὲ αὐταπάρηση, ἀταλάντευτη καὶ ἀκέραιη πίστη στὸν Θεὸ τὸν βαρὺ Σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου του, τὴ συγκρότηση τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Σὲ ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν πιστό του φίλο, Ἑλβετὸ φιλέλληνα Ἐϋνάρδο, διαβλέποντας τὴν ἐκούσια θυσία του (ἴσως καὶ τό τραγικὸ του τέλος), γράφει προφητικὰ «Ἀγωνιῶ νὰ προγνωρίσω τί θέλω ἀπογίνει καὶ ἂν μοῦ ἔχει ὀρισθεῖ νὰ σηκώσω τὸν οὐρανόθεν ἐπικατα-

βαίνοντα εις ἐμέ Σταυρόν μέ τήν ψῆφον τῆς Συνελεύσεως τῆς Τροιζήνος... Ἡ κάθοδός μου εις τήν Ἑλλάδα σημαίνει ἄνοδον εις τόν Γολγοθᾶν μου». Τό πρῶτο πού εἶπε στους ἀγωνιστές, πού τόν ἐπισκέφθηκαν μέ τήν ἀνάληψη τῶν καθηκόντων του ἦταν τό ἐξῆς: «Δέν λυποῦμαι, δέν ἀπελπίζομαι, γιατί προτιμῶ αὐτό τό σκῆπτρο τοῦ πόνου καί τῶν δακρῶν, παρά ἄλλο. Ὁ Θεός μου τό ἔδωσε γιά νά μέ δοκιμάσει».

Ἡ ἀκατάβλητη ὑπομονή του, ἡ ἀδούλωτη καί ἀπροσκύνητη καρδιά του, ἡ ἀπειρη ἀγάπη του πρός τόν καθημαγμένο λαό προσέδωσε στό μεγαλεπήβολο ὄνειρό του ζῶσα πνοή. Ἰδρυσε τό ἀρτισύστατο ἑλληνικό κράτος μέ ἄξονες τήν ἐκπαιδευτική πολιτική, τήν ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Δικαιοσύνης καί τοῦ στρατοῦ, τήν κοινωνική πρόνοια, τήν ἠθική καί ὑλική ἀποκατάσταση τῶν ἀγωνιστῶν, τήν ἐνίσχυση τοῦ ρακένδυτου καί κατατρεγμένου λαοῦ.

Ἄλλωστε γιά αὐτόν τόν λαό θυσίασε τή δόξα καί τά μεγαλεῖα, τή φήμη, τό κῦρος καί

τήν ἀναγνωρισιμότητα πού ἀπολάμβανε στους διπλωματικούς κύκλους καί τά Ἀνακτοβούλια τῆς Εὐρώπης, προσέφερε τήν περιουσία του καί τέλος τήν ἴδια του τή ζωή. Χέρια προδοτικά, ὀπλισμένα ἀπό τίς «προστάτιδες δυνάμεις» ἀφαίρεσαν τή ζωή τοῦ Κυβερνήτη καί δολοφόνησαν τήν ἴδια τήν Πατρίδα μας.

Εὐστοχα διαπιστώνει ὁ Κωνσταντῖνος Τσάτσος: «Ἄν κυβερνοῦσε τήν Ἑλλάδα ὁ Καποδίστριας μερικά χρόνια ἀκόμα (ὅταν δολοφονήθηκε δέν ἦταν οὔτε 56 ἐτῶν) θά ἦταν ἄλλη ἡ μοῖρα αὐτοῦ τοῦ τόπου καί πολλά δεινά πού ἀκολούθησαν, θά εἶχαν ἀποτραπεῖ. Ἴσως λίγοι τότε νά ἦταν σέ θέση νά ἀναμετρήσουν τό μέγεθος τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς. Μόνο ἡ ἀπόσταση μᾶς ἐπιτρέπει νά τή δοῦμε σήμερα ὀλόκληρη, σέ ὅλες τίς συνέπειες».

Σήμερα, πού ἡ κυρίαρχη πρακτική ἐπιβάλλει τήν ἀπαξίωση τοῦ κοινοῦ συμφέροντος καί τόν ἀτομικό προσπορισμό καί φαντάζει περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά ἐπιτακτική ἡ ἀνάγκη ἐπαναπροσδιορισμοῦ πολιτῶν καί ἀρχομένων πρός τό ἀγαθότερο καί δικαιότερο, τό παράδειγμα τοῦ πρώτου Κυβερνήτη τῆς πατρίδας μας προβάλλει ὡς ἀξεπέραστο πρότυπο αὐταπάρνησης καί ἀκεραιότητας, ἑνός ἡγέτη μέ πραγματική εὐγένεια καί ἀρχοντιά.

Καί ἄν εἶναι ἀλήθεια ὅτι, ὅποτε οἱ ἱστορικές συνθήκες ἀλλά καί ὁ λαός τό ἐπέβαλαν, ἀναδείχθηκαν μέσα ἀπό τά χαλάσματα ἡγέτες πού χειραγώγησαν τό ἔθνος μέ ἀνιδιοτέλεια, σοφία καί φρόνηση εὐελπιστοῦμε σθεναρά στή δύναμη τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς ὡς τή μόνη ἱκανή νά χαρίσει στή χειμαζομένη πατρίδα μας ταγούς μέ τόλμη καί παρρησία, ἐλεύθερους καί ἀπροσκύνητους, πού μέ τή θυσιαστική φιλοδοξία τῆς προσφορᾶς θά ἐνστερνιστοῦν ὀλόψυχα τόν λόγο τοῦ Καποδίστρια «Δέν ζεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀλλά ζεῖ τό ἔργο του».

Καί ἡ νέα σχολική χρονιά ὑπό τό πρίσμα ἐκπαιδευτικῶν μεταρρυθμίσεων

Ἐτό προσκόνιο τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας δρώμενων ἐξαγγέλλεται γιά πολλοστή φορά ἡ προοπτική μιᾶς ἐκβάθρων, ὅπως διαφαίνεται, μεταρρύθμισης ἰδιαιτέρα στό χωρο τῆς Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης. Πάμπολλες οἱ συζητήσεις καί οἱ διαβουλεύσεις γιά τά προγράμματα σπουδῶν, τίς μεθόδους καί τά μέσα διδασκαλίας, τή χρησιμότητα τῆς τεχνολογίας στή διδακτική διαδικασία, τόν τρόπο εἰσαγωγῆς στήν Τριτοβάθμια Ἐκπαίδευση.

Στό ἐπίκεντρο τῶν παραπάνω προβληματισμῶν κυριαρχεῖ ἡ ἀναζήτηση τοῦ ρόλου, τοῦ σκοποῦ, τῆς ἔκτασης καί τοῦ τρόπου διδασκαλίας τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καί τῶν Θρησκευτικῶν στόν χωρο μιᾶς καινούριας παιδαγωγικῆς ἀντίληψης καί πρακτικῆς.

Ἀμήχανοι «παρατηρητές» μιᾶς τέτοιας «διαπραγματεύσεως» διερωτώμεθα γιὰτί οἱ νεοέλληνες, πού ἐπαιρόμεθα γιά τή δόξα καί τή μεγαλοσύνη τῶν προγόνων μας, ἀδυνατοῦμε νά ἀντιληφθοῦμε σέ βάθος τό εὖρος καί τή σπουδαιότητα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας. Μετά ἀπό ἀτέρμονες, ἀτελέσφορες καί ἀντιφατικές ὡς πρός τή στοχοθεσία ἐκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις σχοινοβατοῦμε, εἰδήμονες καί ἀδαεῖς, ἀνάμεσα σέ μία στεῖρα ἀρχαιολατρεία καί μία ἐπικίνδυνη, ἀκραία προοδοπληξία.

Ἀδυνατοῦμε ἐπίσης νά κατανοήσουμε τόν τρόπο καί τίς μεθόδους γιά μία οὐσιαστική διδακτική προσέγγιση καί ἀναλωνόμαστε σέ τυπικές ἀναπροσαρμογές, πού τίς περισσότερες φορές ἔχουν ἔρεισμα διαχειριστικές πρακτικές. Καί ὅμως, ἡ ὅποια προσέγγισή μας ὀφείλει νά προσμετῶ ποιά καί πῶς πρέπει νά προσλαμβάνει ἡ παιδική καί ἐφηβική ψυχὴ ἀπό τήν τεράστια δεξαμενὴ τῆς κλασσικῆς παιδείας. Ποιά εἶναι τά κατάλληλα καί ἐνδεδειγμένα τόσο γιά τήν νοητική ὅσο καί τή συναισθηματική ἀνάπτυξη καί ὀλοκλήρωση τοῦ νέου.

Ἡ ὀλοκλήρωση αὐτὴ ἀδιαμφισβήτητα εἶναι

ἀπότοκος τῆς σπουδῆς καί τῆς ἐνασχόλησης μέ τήν ἀρχαία ἑλληνική σκέψη καί ἀντίληψη, ὅταν ὁ νέος γίνεται κοινωνός τῶν μεγίστων ἀρετῶν καί ἰδεωδῶν τῆς μέσα ἀπό τή μελέτη καί τήν οὐσιώδη μέθεξη τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ λόγου τῆς. Μέ σεβασμό πρός τό παιδί καί ἀπόλυτη κατανόηση τοῦ τί εἶναι ἱκανό σέ κάθε στιγμή τῆς ἡλικίας του νά προσλάβει καί νά ἐμπειδώσει, χωρίς στεῖρα καί ἀπαρχαιωμένα προγράμματα σπουδῶν, τά ὅποια συσσωρεύουν «πλίνθους καί κεράμους ἀτάκτως ἐρριμένους» πού τό ἀπογοητεύουν καί τό ἀποκαρδιώνουν, ὀδηγώντας το στήν πλήρη ἄρνηση καί ἀπαξίωση τοῦ πλοῦτου τῆς ἑλληνικῆς σοφίας.

Σέ καιροῦς κατὰ τούς ὁποίους τά σχολεῖα ἔχουν μεταβληθεῖ σέ χώρους ποικιλώνυμων κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων ἐνῶ οἱ ἔφηβοι ἀγνοοῦν στοιχειωδῶς ἀκόμα καί γραφή καί ἀνάγνωση ἔχουμε ἄραγε τήν πολυτέλεια νά ἀμφισβητήσουμε τή χρησιμότητα τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου εἴτε σέ καθαρὰ γλωσσικό ἐπίπεδο εἴτε ὡς πρός τό περιεχόμενο; Ἔχουμε ἄραγε τήν πολυτέλεια νά ἀπεμπολήσουμε τό λόγο τοῦ Εὐαγγελίου καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας σπρώχνοντας τούς νέους περαιτέρω στήν ἰσοπέδωση καί τόν μηδενισμό; Ἐν κατακλειδί, ἔχουμε τήν πολυτέλεια νά γκρεμίσουμε τήν ἱστορία μας καί τά διδάγματά της στόν Καιάδα τῆς λήθης;

Σήμερα, πού ὁ ἑλληνισμός βιώνει μιὰ ἀπό τίς τραγικότερες στιγμές τῆς νεώτερης ἱστορίας του, πού ἐχθροὶ καί ἄσπονδοὶ φίλοι ἐπιβουλεύονται τήν ἴδια τήν ὕπαρξη καί τή συνέχειά του, θεωροῦμε, μετά λόγου γνώσεως, ὅτι θά ἀποτελοῦσε τουλάχιστον παραδοξολογία ἡ διαπαιδαγώγηση μιᾶς νεολαίας ἀνελεύθερης καί ἀλλοτριωμένης ἠθικά, ἄβουλης πολιτικά, χωρίς ἀρχές καί ἰδανικά, χωρίς ἐλπίδα καί προοπτική.

Ὁ Ἀγγλος ἱστορικός Steven Runciman, ἀπό τούς ἐπιφανέστερους βυζαντινολόγους τοῦ 20οῦ αἰῶνα διαπίστωνε χαρακτηριστικά «Ἄν ὅλοι οἱ λαοί, γιά νά προοδεύσουν, πρέπει νά κοιτοῦν μπροστά, οἱ Ἕλληνες πρέπει νά στραφοῦν πίσω, στίς ἀξίες καί στίς παραδόσεις τους».

Ἡ ἀνοικοδόμησις
τοῦ παρεκκλησίου
τοῦ Ἁγίου
Μεγαλομάρτυρα
Νικήτα
στὸν Πόρο
Λευκάδος

Ἡ τοπικὴ λαϊκὴ παράδοση τῆς εὐρύτερης περιοχῆς τοῦ Πόρου Λευκάδος καὶ τοῦ Μεγαλησίου διατηρεῖ τὸν θρύλο τοῦ ὀξύθυμου καπετάνιου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς θαλασσοταραχῆς, ὀργισμένος, σκότωσε μέσα στὸ πλοῖο του τὸν μοναχογιό του, Νικήτα, στὸ Νοτιοανατολικὸ ἀκρωτήριο τοῦ Πόρου Λευκάδος.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀποτροπαιχτὴ πράξη του, ὁ καπετάνιος, ἔχτισε ψηλὰ στὴν κορυφὴ τοῦ βράχου παρεκκλήσιο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Νικήτα τοῦ Μεγαλομάρτυρα, πρὸς ἐξιλέωση καὶ καθαρμὸ τῆς ψυχῆς του.

Τὸ παρεκκλήσιο μὲ τὴν πάροδο τῶν χρόνων ἐγκαταλείφθηκε καὶ ἐρειπώθηκε λόγῳ τῆς μακρινῆς ἀπόστασης ἀπὸ τὸ χωριὸ τοῦ Πόρου καὶ τοῦ δυσπρόσιτου τῆς περιοχῆς.

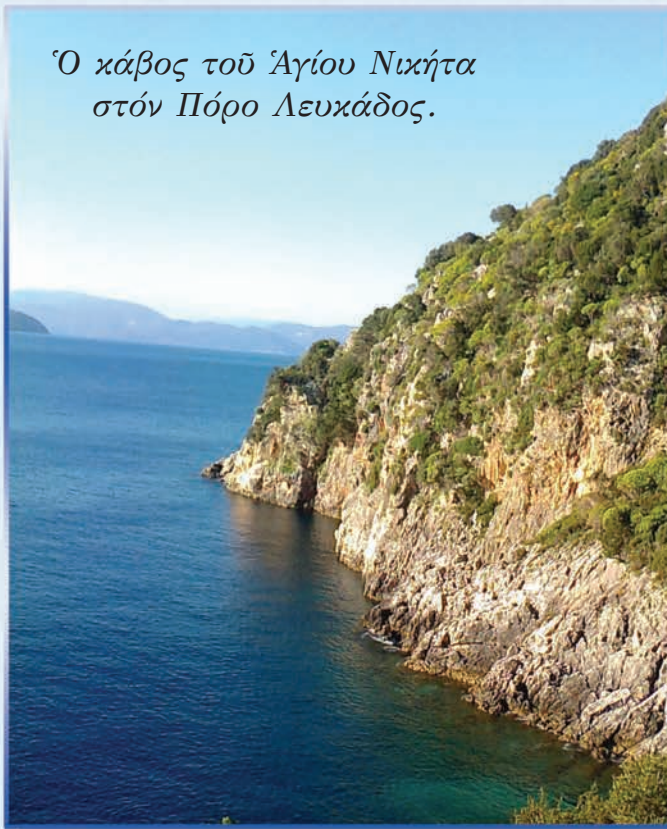
Οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ἀφοῦ ἐντόπισαν τὰ ἐρείπια τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ναοῦ ξεκίνησαν μιὰ ἐπίπονη προσπάθεια γιὰ τὴν ἐκ νέου ἀνοικοδόμησή του, μὲ σκοπὸ τὴ δια-

τήρηση τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτισμικῆς κληρονομιάς τοῦ τόπου τους, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντός μας ἀπέναντι στὸν Θεό, στοὺς Ἁγίους, στοὺς προγόνους μας καὶ κυρίως στοὺς ἀπογόνους μας.

Ἦς προσευχηθοῦμε στὸν Ἅγιο Μεγαλομάρτυρα Νικήτα τὸν Γότθο τὸν θαυματουργό, νὰ κατευοδώσει αὐτὸ τὸ ἐγχείρημά τους, ὥστε νὰ ἀξιωθοῦμε νὰ προσκυνήσουμε καὶ νὰ Λειτουργήσουμε στὴ χάρι του, στὴ κορυφὴ τοῦ βράχου.

Ἀμήν.

Ὁ κάβος τοῦ Ἁγίου Νικήτα
στὸν Πόρο Λευκάδος.

Τὸ ἐρειπωμένο παρεκκλήσι
τοῦ Ἁγίου Νικήτα.

*Τό Μετόχι τῆς Ἱ.Μ. Φανερωμένης Λευκάδος
τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ
στό Κατωμέρι Μεγαρησίου*

Ἡ Ἱερά Μονή Φανερωμένης ἵδρυσε στό Κατωμέρι Μεγαρησίου ἕνα νέο Μετόχι πού τιμᾶται στή μεγάλη Δεσποτική ἐορτή τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου μας.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καί ἡ ἀγάπη τῶν πιστῶν ἔστησε καί δημιούργησε ἕναν χῶρο, πού σύμφωνα, καί μέ τήν ἐπιθυμία τῶν δωρητῶν, θά ὑπάγεται διοικητικῶς στήν Ἱερά Μονή τῆς Φανερωμένης Λευκάδος ὡς Μετόχι τῆς.

Θά ἀποτελεῖ, σὺν Θεῷ, λιμάνι καταφυγῆς, Ἑσυχαστήριον γιά ὅσες ψυχές θά ἤθελαν νά ἀγαπήσουν τόν Κύριον περισσότερο. Γιά ὅσες ψυχές θά θέλγονται γιά τὰ ὑψηλά καί σωτήρια. Γιά ὅσες ψυχές θά προτιμοῦν ἀντὶ τῶν ἐπιγείων τὰ ἐπουράνια, ἀντὶ τῶν προσκαίρων τὰ αἰώνια, ἀντὶ τῶν φθαρτῶν τὰ ἀφθαρτα.

Οἱ ἐργασίες ἀνοικοδόμησῆς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ συνεχίζονται μέ τήν προσπάθεια ὀλο-

κλήρωσης τῆς κτιριακῆς ὑποδομῆς καὶ τῆς διαμόρφωσης τοῦ περιβάλλοντος χώρου. Προβλέπεται ἐπίσης ἡ οἰκοδόμησις καὶ ἄλλων κτισμάτων, ἀπαραιτήτων γιὰ τὴν ὅλη λειτουργία τοῦ Ἡσυχαστηρίου.

Φέτος γιὰ πρώτη φορά κατὰ τὴν Δεσποτικὴν ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τελέσθηκε πανηγυρικὸς Ἑσπερινὸς καὶ ἡ Θεία Λειτουργία μὲ προσέλευση πλήθους προσκυνητῶν ἀπὸ τὸ Μεγανήσι καὶ τὴν Λευκάδα.

Εὐχόμεσθε ἡ Παναγία ἢ Φανερωμένη νὰ κατευοδώσει καὶ αὐτὸ τὸ ἐγχείρημα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ νὰ ἀξιωθοῦμε νὰ προσκυνήσουμε καὶ νὰ λειτουργήσουμε ξανά στὸ Ἱερὸ Μετόχι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στὸ Μεγανήσι.

Τέλεση Ἁγιασμοῦ στὸ Ἱερὸ Μετόχι.

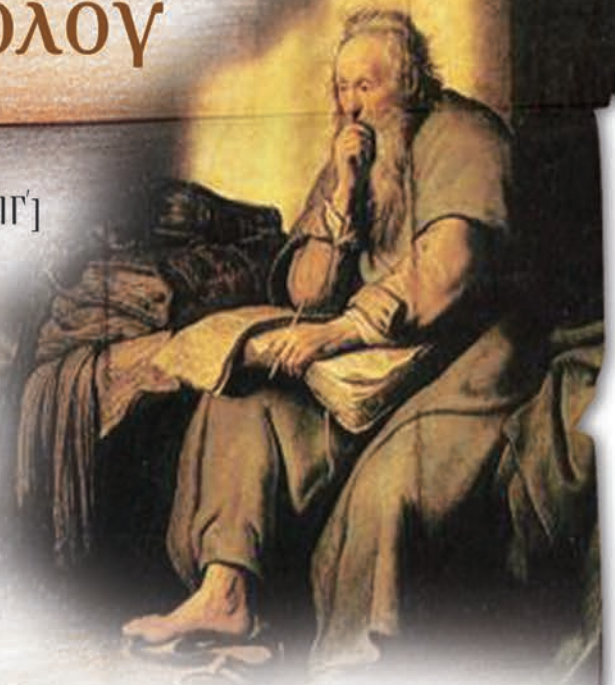
ΠΑΓΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ [ΚΕΦ. ΙΓ']

[Ο ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ]

Άπόδοση: Δ.Ε. Σολδάτος

Όλες τίς γλώσσες τῶν ἀνθρώπων ἂν μιλῶ
καί τῶν ἀγγέλων, μά ἡ ἀγάπη ἀπουσιάζει,
ἔγινε ὅπως τοῦ χαλκοῦ ἡ κούφια ἡχώ
ἢ μοιάζω μ' ἕνα κύμβαλο πού ἀλαλάζει

Νά προφητεύω κάθε τι ἂν τό μπορῶ,
Κάθε μυστήριο κι ἂν ξέρω, γνώση πᾶσα,
κι ἂν ἔχω πίστη τά βουνά γιά νά κινῶ,
χωρίς ἀγάπη εἶμαι μηδέν - δέν ἔχω ἀνάσα!

Τά ὑπάρχοντά μου ἂν μοιράσω στους φτωχοῦς
καί μέσ στίς φλόγες ἂν πετάξω τό κορμί μου,
κάρβουνο ἂν γίνω καί καπνός μέσ στους καπνοῦς-
χωρίς ἀγάπη, θά ἔχω χάσει τίν ψυχή μου.

Ἡ ἀγάπη ἀγαθοποιεῖ, μακροθυμεῖ,
ἡ ἀγάπη δέν φθονεῖ καί δέν αὐθαδιάζει,
δέν παροξύνεται καί δέν ἀσχημονεῖ
οὔτε καυχᾶται, τόν ἑαυτό της δέν κοιτάζει,

Πάντα ὑπομένει, δέν νοεῖται τό κακό,
δέν χαίρεται στήν ἀδικία, δέν ζηλεύει,
τέρπεται πάντα στήν ἀλήθεια, στό καλό,
πάντα ἀνέχεται, ἐλπίζει καί πιστεύει.

Κάποτε οἱ προφητεῖες θά καταργηθοῦν
κι ἡ κάθε γλώσσα θά πάψει νά μιλιέται
κι ὅλες οἱ γνώσεις ἐλλιπεῖς θ' ἀποδειχθοῦν,
μόνο ἡ ἀγάπη δέν ἐκπίπτει-ὄρθια κρατιέται!

Ἐνα κομμάτι ἀπ' τίν ἀλήθεια, ἕνα σπυρί,
ἡ κάθε γνώση καί ἡ κάθε προφητεία,
ἀλλά τό τέλει σάν θά ῥθει, τότε θ' ἄρθει
τό ἀτελές καί τοῦ ἐπιμέρους ἡ ἀγνωσία.

Σάν ἤμουν νήπιο μιλοῦσα νηπιακά,
Συλλογιζόμουνα σάν νήπιο καί φρονοῦσα.
Ὡς ἄντρας, σκέφτομαι καί πράττω ἀντρικά-
Τά τοῦ νηπίου, μιά ζωή πιά παρελθοῦσα.

Τώρα μέσ ἀπό κάτοπτρο, αἰνιγματωδῶς
Κοιτᾶμε. Τότε ὅμως, ἐνώπιος ἐνωπίω,
Θέ νά γνωρίσω, ὅπως γνωρίστηκα, μά ὡς
τίν ὥρα ἐκείνη, γνώσης θά ἔχω ἕνα ψιχίο!

Τώρα ἐλπίδα, πίστη, ἀγάπη, μόνο αὐτά
μας ἀπομένουν-κάθε ἄλλο ἀνετράπη.
Κι ἀπό τά τρία ἐτοῦτα ὑψιστα ἀγαθά,
ὑπερυψοῦται εἰς τούς αἰῶνες ἡ ἀγάπη!

ΕΛΥΤΗΣ

«Ο έλληνισμός επέτυχε ως Γένος
άλλ' απέτυχε ως Κράτος».

Σέ μιά σπάνια συνέντευξη πού έδωσε ο Όδυσσέας Έλύτης στόν Ρένο Αποστολίδη στήν Έφημερίδα «Έλευθερία» στίς 15 Ίουνίου τοῦ 1958, τά λόγια του παραμένουν επίκαιρα.

- Ζητεῖται ἡ γνώμη σας, κύριε Έλύτη, ἡ έντελῶς άνεπιφύλακτη καί άδέσμευτη, επάνω σέ ὅ,τι θεωρεῖτε ὡς τήν πιό κεφαλαιώδη κακοδαιμονία τοῦ τόπου. Άπό τί κυρίως πάσχουμε καί τί πρωτίστως μᾶς λείπει; Ποιά θα ὀνομάζατε «πρώτη μάστιγα» τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς;

- Άπό τί πάσχουμε κυρίως; Θα σᾶς τό πῶ άμέσως: από μιά μόνιμο, πλήρη, καί κακοήθη άσυμφωνία μεταξύ τοῦ πνεύματος τῆς εκάστοτε ἡγεσίας μας καί τοῦ «ἦθους» πού χαρακτηρίζει τόν βαθύτερο ψυχικό πολιτισμό τοῦ ελληνικοῦ λαοῦ στό σύνολο του!

- Ά! Άρχισαμε!... Μόνιμος, πλήρης καί κακοήθης άσυμφωνία!...

- Βεβαίως! Άλλ' άφήστε με νά συνεχίσω. Αυτή ἡ άσυμφωνία δέν εἶναι μιά συγκεκριμένη κακοδαιμονία, εἶναι, ὅμως, μιά αίτία πού εξηγεῖ ὄλες τίς κακοδαιμονίες, μικρές καί μεγάλες, τοῦ τόπου αὐτοῦ. Άπό τήν ἡμέρα πού ἔγινε ἡ Έλλάδα κράτος ἕως σήμερα, οἱ πολιτικές πράξεις, θα ἔλεγε κανένας, ὅτι σχεδιάζονται καί εκτελοῦνται ἐρήμην τῶν άντιλήψεων γιά τή ζωή, καί γενικότερα τῶν ιδανικῶν πού εἶχε διαμορφώσει ὁ Έλληνισμός μέσα στήν ὑγιή κοινοτική του ὀργάνωση καί στήν παράδοση τῶν μεγάλων άγώνων γιά τήν άνεξαρτησία του. Η φωνή τοῦ Μακρυγιάννη δέν ἔχει χάσει, οὔτε σήμερα ακόμη, τήν επικαιρότητά της. Σημειῶστε ὅτι δέν βλέπω τό πρόβλημα από την αποκλειστική κοινωνική του πλευρά, οὔτε κάνω δημοκοπία.

- Δημοκοπία άσφαλῶς ὄχι. Πολιτική, ὅμως, ναί. Τό έντοπίζετε, δηλαδή, [τό πρόβλημα] κυρίως μέσα στόν χῶρο τῆς πολιτικῆς - ἢ κάνω λάθος; Στο κέντρο μάλιστα τοῦ δικοῦ της χῶρου. Έκεῖ μᾶς πάει τό πρόβλημα πού θέσατε, τῶν σχέσεων μεταξύ λαοῦ καί ἡγεσίας.

- Μά ναί. Γιατί εἶναι βασικό. Εἶναι πρώτο... κι ἄς εἶμαι ποιητής, ἐγώ πού τό λέω, μα-

κρία πάντα από την «πολιτική». Κοιτάξτε: ο λαός αυτός κατά κανόνα εκλέγει την ηγεσία του. Και όμως, όταν αυτή αναλάβει την ευθύνη της εξουσίας – είτε την αριστοκρατία εκπροσωπεί είτε την αστική τάξη είτε το προλεταριάτο – , κατά έναν μυστηριώδη τρόπο αποξενώνεται από τη βάση που την ανέδειξε, και ενεργεί σαν να βρισκόταν στο Τέξας ή στο Ουζμπεκιστάν!

- Στο Τέξας και στο Ουζμπεκιστάν; Ποιητικές χώρες! ... Ή μήπως θέλετε να πείτε: «Σαν να βρισκόταν στη χώρα του εκάστοτε ρυθμιστικού “ξένου παράγοντος”»; Του εκάστοτε... “προστάτου” μας;» Μήπως εκεί ακριβώς έγκειται τό κακό;

- Τό είπα μέ τρόπο, αλλά βλέπω ότι τό θέλετε γυμνό. Καί δεν έχω αντίρρηση να τό ξαναπώ φανερά, και πιο έντονα: ένας από τους κυριότερους παράγοντες των «παρεκκλίσεων» της ηγεσίας από τό ήθος του λαού μας, είναι ή εκ του άφανους και εκ των έξω «προστατευτική» κατεύθυνση. Αποτέλεσμα και αυτό της απώλειας του έρματος, της «παράδοσης». Αντιλαμβάνομαι ότι στην εποχή μας ή αλληλεξάρτηση των έθνοτήτων είναι τόση, που ή πολιτική δεν μπορεί ν' αγνοήσει, ως έναν βαθμό, αυτό που θά λέγαμε «γενικότερη σκοπιμότητα». Όμως, υπάρχει τεράστια διαφορά ανάμεσα στην «προσαρμοστική πολιτική» και στην δουλο-

πρέπεια! Αυτό είναι τό πιο ευαίσθητο σημείο του έλληνικού λαού, «τό τιμωτάτον του»! Και αυτό του καταπατούν συνεχώς, κατά τόν εξοργιστικότερο τρόπο, οί εκπρόσωποί του στην επίσημη διεθνή σκηνή!

- Κι ό «επίσημος» όρος της δουλοπρέπειας αυτής, κύριε Έλύτη; Μήπως είναι υποκριτικότερος απ' τό «προσαρμοστική πολιτική»; Έξοργιστικότερος;

- Δέν μ' ενδιαφέρει ό επίσημος όρος της δουλοπρέπειας. Μ' ενδιαφέρει ή ουσία. Κι εκείνο που ξέρω είναι ότι μ' αυτά και μ' αυτά εφτάσαμε σε κάτι που θά μου έπιτρέψετε να ονομάσω «ψευδοφάνεια». Έχουμε, δηλαδή, την τάση να παρουσιαζόμαστε διαρκώς διαφορετικοί απ' ό,τι πραγματικά είμαστε. Και δεν υπάρχει ασφαλέστερος δρόμος προς την άποτυχία, είτε σαν άτομο σταδιοδρομείς είτε σαν σύνολο, από την έλλειψη της γνησιότητας. Τό κακό πάει πολύ μακριά. Όλα τά διοικητικά μας συστήματα, οί κοινωνικοί μας θεσμοί, τά εκπαιδευτικά μας προγράμματα, αρχής γενομένης από τους Βαυαρούς, πάρθηκαν μέ προχειρότατο τρόπο από έξω, και κόπηκαν και ράφτηκαν όπως όπως επάνω σ' ένα σώμα με άλλες διαστάσεις και άλλους όρους άναπνοής.

**«Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΕΠΕΤΥΧΕ
ΩΣ ΓΕΝΟΣ ΑΛΛ' ΑΠΕΤΥΧΕ ΩΣ ΚΡΑΤΟΣ»**

- "Ωστε, λοιπόν, ζητάτε «δικούς μας όρους αναπνοής»!

- Ναι. Καί δέν πρόκειται βέβαια γιά «προγονοπληξία». Τά λέω, άλλωστε, αὐτά ἐγώ πού, σ' ἕναν τομέα ὅπως ὁ δικός μου, κήρυξα μέ φανατισμό τήν ἀνάγκη τῆς ἐπικοινωνίας μας μέ τό διεθνές πνεῦμα, καί πού σήμερα μέ ἐμπιστοσύνη ἀποβλέπω στή διαμόρφωση ἑνός ἐνιαίου εὐρωπαϊκοῦ σχήματος, ὅπου νά ἔχει τή θέση τῆς ἡ Ἑλλάδα. Μέ τή διαφορά ὅτι ὁ μηχανισμός τῆς ἀφομοιώσεως τῶν στοιχείων τῆς προόδου πρέπει νά λειτουργεῖ σωστά, καί νά βασίζεται σέ μιά γερή καί φυσιολογικά ἀναπτυγμένη παιδεία. Ἐνῶ σ' ἐμάς, ὄχι μόνον δέν λειτουργεῖ σωστά, ἀλλά δέν ὑπάρχει ἀν ὁ μηχανισμός αὐτός γιά νά λειτουργήσῃ! Καί μέ τή διαφορά ἀκόμη ὅτι, ἐκτός ἀπό ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, ἡ ἡγετική μας τάξη, στό κεφάλαιο τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, ἔχει μαῦρα μεσάνυχτα! Κοιτάξετε μέ προσοχή τά ἔντυπα πού ἐκδίδει ἡ ἴδια, ἢ πού προτιμᾷ νά διαβάξῃ, τά διαμερίσματα ὅπου κατοικεῖ, τίς διασκεδάσεις πού κάνει, τή στάση τῆς ἀπέναντι στή ζωή. Οὔτε μιά σταγόνα γνησιότητας! Πῶς θέλετε, λοιπόν, ν' ἀναθρέψῃ σωστά τή νέα γενιά; Ἀπό τά πρῶτα διαβάσματα πού θά κάνει ἕνα παιδί ὡς τά διαφορα στοιχεῖα πού θά συναντήσῃ στό καθημερινό του περιβάλλον, καί πού θά διαμορφώσουν τό γοῦστο του, μιά συνεχῆ καί

ἀδιάκοπη πλαστογραφία καί τίποτε ἄλλο!

Θά μοῦ πεῖτε: εἶσαι λογοτέχνης, καλαμαράς, καί βλέπεις τά πράγματα ἀπό τή μεριά πού σέ πονᾶνε. "Ὁχι, καθόλου! Καί νά μοῦ ἐπιτρέψετε νά ἐπιμείνω. "Ὅλα τά ἄλλα κακά πού θά μπορούσα νά καταγγείλω - ἡ ἔλλειψη οὐσιαστικῆς ἀποκεντρώσεως καί αὐτοδιοικήσεως, ἡ ἔλλειψη προγραμματισμοῦ γιά τήν πλουτοπαραγωγική ἀνάπτυξη τῆς χώρας, ἀκόμη καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἐξωτερική μας πολιτική - εἶναι ζητήματα βαθυτέρας ἐλληνικῆς παιδείας! Ἀπό τήν ἀποψη ὅτι μόνον αὐτή μπορεῖ νά προικίσει ἕναν ἡγέτη μέ τήν ἀπαραίτητη εὐαισθησία πού χρειάζεται γιά νά ἐνστερνιστεῖ, καί ἀντιστοίχως νά ἀποδώσῃ, τό ἦθος τοῦ λαοῦ. Γιατί αὐτός ὁ λαός, πού τήν ἐννοιά του τήν ἔχουμε παραμορφώσει σέ σημεῖο νά μήν τήν ἀναγνωρίζουμε, αὐτός ἔχει φτιάξῃ ὅ,τι καλό ὑπάρχει - ἀν ὑπάρχει κάτι καλό σ' αὐτόν τόν τόπο! Καί αὐτός, στίς ὥρες τοῦ κινδύνου, καί στό πείσμα τῆς συστηματικῆς ἡττοπαθείας τῶν ἀρχηγῶν του, αἴρεται, χάρι σ' ἕναν ἀόρατο, εὐλογημένο μηχανισμό, στά ὕψη πού ἀπαιτεῖ τό θαῦμα!

"Ὅσο, λοιπόν, καί ἀν εἶναι λυπηρό, πρέπει νά τό πῶ: ὁ Ἑλληνισμός, γιά τ' ἔξῃ ὥρα τουλάχιστον, ἐπέτυχε ὡς γένος, ἀλλ' ἀπέτυχε ὡς κράτος! Καί παρακαλῶ νύχτα μέρα τόν Θεό, καί τό μέλλον, νά μέ διαφεύσουν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ

Ο κ. Καλεντερίδης με τό Διοικητικό Συμβούλιο του Σωματείου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε ή όμιλία του κ. Σάββα Καλεντερίδη (έκδότη - συγγραφέα) με θέμα: «Η Άλωση της Πόλης - Όμοιότητες με τό σήμερα», στό Πνευματικό Κέντρο Λευκάδος τό Σάββατο 2 Ίουλίου. Η όμιλία διοργανώθηκε στό πλαίσια των Έορτών Λόγου και Τέχνης Λευκάδος 2016 με τήν εύγενή παραχώρηση της αίθουσας συνεδριάσεων από τό Πνευματικό Κέντρο του Δήμου μας. Ο κ. Καλεντερίδης, με μία πανεπιστημιακού επιπέδου όμιλία, ανέλυσε τά γεγονότα που προηγήθηκαν και ουσιαστικά οδήγησαν στην Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, και ταυτόχρονα σχολίασε τήν όμοιότητα με πολλά από τά γεγονότα της σημερινής έποχής. Τό Σωματείο μας στό τέλος της όμιλίας μοίρασε δωρεάν βιβλία του συγγραφέως.

2. Κατά τήν Έερά Πανήγυρη της Έερας Μονής επί τή έορτή του Άγίου Πνεύματος, πολλά μέλη του Σωματείου μας μαζί με δεκάδες πιστούς, προσέφεραν έθελοντικά και ποικιλοτρόπως σέ διάφορα διακονήματα με στόχο τήν όμαλή προσέλευση των χιλιάδων πιστών που και φέτος άξιώθηκαν του Έερού προσκυνήματος.

3. Τό Σάββατο 1 Όκτωβρίου 2016 πραγματοποιήθηκε μονόήμερη Προσκυνηματική έκδρομή στην Αίτωλοακαρνανία. Έκατό μέλη και φίλοι του Σωματείου μας έπισκεφθήκαμε τήν Ί.Μ. Άγίου Κοσμά του Αίτωλου (Θέρμου) και τήν Ί.Μ. Λιγοβιτσίου (Φυτείες).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Όσοι έπιθυμούν τήν παραλαβή του περιοδικού Η ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ σέ ήλεκτρονική μορφή άς δηλώσουν τήν ήλεκτρονική τους διεύθυνση.

Διατηρείται όμάδα (group) στό Facebook διά μέσου της οποίας θά γίνονται οι ανακοινώσεις των δραστηριοτήτων του Σωματείου: Φίλοι της Έερας Μονής Παναγίας Φανερωμένης Λευκάδος.

Οι έγγραφές νέων μελών συνεχίζονται καθ' όλη τή διάρκεια του έτους (5 € έτήσια συνδρομή).

ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Όπως ιδιαίτέρως ευχαριστούμε τούς χορηγούς του παρόντος τεύχους, οί οποίοι σήκωσαν μέρος του μεγάλου φορτίου του κόστους της έκδόσεως των 800 φύλλων, και μέ τον τρόπο αυτό μάς επιτρέπουν νά στέλνουμε πνευματικά μηνύματα συνεχώς. Πρός τιμήν τους, ὄλοι ανεξαιρέτως οί δωρητές-χορηγοί επέλεξαν τήν άνωθυμία, παρά τήν προβολή. Εὐχόμεαστε σέ αὐτούς και τά μέλη των οίκογενειών τους πλούσια τή θεία Χάρη και Εὐλογία, τή Σκέπη και Φοβερά Προστασία Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου και Ἁειπαρθένου Μαρίας, υγεία και κάθε καλό. Ἄς εἶναι ἡ εὐλαβής και φιλόανθρωπη αὐτή πράξη τους εἰς μνημόσυνο αἰώνιο και ἀνάπαυση των ψυχῶν πάντων των κοιμημένων αὐτῶν προγόνων.

Τό Δ.Σ. του Σωματείου

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Τό Σάββατο 29 Ὀκτωβρίου 2016 και ὠρα 19:00, στην αίθουσα τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρείας Λευκάδος, θα πραγματοποιηθεῖ ἐκδήλωση με ἀφορμή τήν ἐπέτειο του ἑορτασμοῦ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου του 1940.

Ἡ ἐκδήλωση θα περιλαμβάνει ὁμιλία

τῆς κα^ς **Μαρούλας Παπαευσταθίου-Τσάγκα**, Σχολικῆς Συμβούλου Φιλολόγων Θεσπρωτίας, Διδάκτορος Ἱστορίας, με θέμα:

«...και ξυπνήσανε ἥρωες»

με προβολή ὀπτικοακουστικῶν μαρτυριῶν ἀπό τήν περίοδο 1940 - 1944.

Ἡ ἐκδήλωση θα ὀλοκληρωθεῖ με συναυλία ἀπό μαθητές του **Μουσικοῦ Σχολείου Ἀλίμου**, οί ὀποῖοι, με τό σπάνιο ὀργανικό βυζαντινό μουσικό σύνολό τους, πλαισιωμένο ἀπό παιδικές φωνές, θα παρουσιάσουν μουσική και τραγούδια ἀπό διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Πρόγραμμα Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν Ἱερᾶς Μονῆς Φανερωμένης Λευκάδος

- A.** Μεσονυχτικόν - Ὅρθρος - Θεία Λειτουργία
Καθημερινῶς 6 - 8:30 π.μ.
- B.** 8 ὥρα - Ἑσπερινός - Ἀπόδειπνο - Χαιρετισμοί
Καθημερινῶς 5:15 - 6:30 μ.μ.
- Γ.** Κάθε Τετάρτη πρὸς Πέμπτη
Μικρὴ Ἀγρυπνία ἀπὸ 8 μ.μ ἕως 12:45 π.μ.
- Δ.** Κάθε Κυριακὴ
Μεσονυχτικὸ - Ὅρθρος - Θεία Λειτουργία 6 π.μ. - 10:30 π.μ.
- Ε.** Κυριακὴ ἀπόγευμα
8 ὥρα - Ἑσπερινός - Παράκληση 5:15 - 6:30 μ.μ.

Ἡ ἔναρξη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἑσπερινοῦ μεταφέρεται ἀνάλογα
μὲ τὸ χειμερινὸ ἢ θερινὸ ὠράριο.

Ὁ εὐλογῶν τοὺς εὐλογοῦντάς Σε, Κύριε, καὶ ἀγιάζων τοὺς ἐπὶ Σοὶ πεποιθότας, σῶσον τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου. Τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας Σου φύλαξον, ἀγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου Σου. Σὺ αὐτοὺς ἀντιδόξασον τῇ θεικῇ Σου δυνάμει, καὶ μὴ ἐγκαταλίπης ἡμᾶς τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ Σέ. Εἰρήνην τῷ κόσμῳ Σου δώρησαι, ταῖς Ἐκκλησίαις Σου, τοῖς Ἱερεῦσι, τοῖς Βασιλεῦσιν ἡμῶν, τῷ στρατῷ καὶ παντὶ τῷ λαῷ Σου. Ὅτι πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθ' ἐστὶ καταβαῖνον, ἐκ Σοῦ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων. Καὶ Σοὶ τὴν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν καὶ προσκύνησιν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

